

Sakkovihko - SAVI

Jani Linna & Ilkka Mantere

05/2022

TIIVISTELMÄ

Tekijät: Jani Linna & Ilkka Mantere: Sakkovihko - SAVI

Opinnäytetyön muoto: Toiminnallinen opinnäytetyö

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Jyrki Lounaskorpi & Nipa Puolamäki

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Poliisiammattikorkeakoulun opintoihin sisältyvän harjoittelun aikana tekijät havaitsivat, kuinka poliiseilla on eroja siinä, mistä asioista ja tilanteista sakotetaan tai annetaan liikennevirhemaksu.

Poliisin puuttumiskynnys liikenteessä tapahtuviin rikoksiin ja rikkomuksiin on korkea monien mielestä. Kansalaisten silmissä tilanteet voivat näyttäytyä kummallisilta, jos poliisi ei puutu edessään tapahtuviin rikkomuksiin. Poliisin lakisääteisenä tehtävänä on kuitenkin valvoa, että lakia noudatetaan. Kaikkiin liikenteessä tapahtumiin rikoksiin ja rikkomuksiin poliisi ei kuitenkaan pysty millään puuttumaan.

Opinnäytetyön tutkimusongelmana on sakkomenettelyyn liittyvä korkea puuttumiskynnys lievemmissä liikennesrikoksissa ja liikennesrikkomuksissa, sekä voisiko sitä madaltaa.

Opinnäytetyön tarkoitus on madaltaa poliisin puuttumiskynnystä päivittäin liikenteessä tapahtuvissa rikoksissa ja rikkomuksissa. Opinnäytetyöllä ei ole toimeksiantajaa, vaan opinnäytetyö on toteutettu tekijöiden omasta aloitteesta. Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö ja sen produktina on sakkovihko. Sakkovihkoon on kerätty teontarkenteita liikenteessä usein näkyvistä tilanteista, joista määrätään sakko tai liikennevirhemaksu. Sakkovihko sisältää normaalipäiväsakon määrän ja liukuman sekä liikennevirhemaksun summan. Teontarkenteet ovat valikoituneet tekijöiden omien havaintojen ja kokemusten perusteella, sekä heidän kollegoiden antamien neuvojen perusteella.

Sakkovihon lisäksi opinnäytetyöhön kuuluu raportti. Raportissa käydään läpi, kuinka ajatus sakkovihosta syntyi, kuinka se toteutettiin, mitä se sisältää ja millainen lopputulos on.

Sivumäärä: 47 + 5

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 05/2022

Avainsanat: Sakko, sakkomenettely, sakkovihko, liikennevirhemaksu.

SISÄLLYS

1 Johdanto	5
2 Tutkimuksen taustat.....	7
2.1 Poliisin toimivalta.....	7
2.2 Vahvasti velvoittavat oikeuslähteet.....	7
2.3 Heikosti velvoittavat oikeuslähteet ja sallitut oikeuslähteet.....	8
2.4 Poliisin toimintaa ohjaavat ja rajoittavat periaatteet:	8
3 Sakkoihin liittyviä käsitteitä.....	12
3.1 Rikesakkomääräys (RIM).....	12
3.2 Sakkomääräys (SAM)	13
3.3 Sakkovaatimus (SAV)	13
3.4 Rangaistusvaatimus (RAV).....	13
3.5 Rangaistuspäättely (RAM).....	13
3.6 Liikennevirhemaksu (LIM).....	14
3.7 Rikosuhrimaksu.....	14
3.8 Listarikokset	15
3.9 Teontarkenne	15
4 Sakkomenettelyn käyttäminen yksinkertaisissa ja selvissä rikosasioissa poliisipartion työkaluna. Current Operating Model (COM) -analyysi.....	17
4.1 Analyysin johdanto	17
4.2 Analyysin tulosten selostus, SWOT.....	17
4.2.1 Vahvuudet	18
4.2.2 Heikkoudet.....	20
4.2.3 Uhat	21
4.2.4 Mahdollisuudet	21
4.3 Analyysin tulokset ja arvio tilanteesta.....	22
5 Tutkimusongelma, tutkimuskysymykset, työn tavoitteet.....	23
5.1 Tutkimusongelma.....	23
5.2 Tutkimuskysymykset.....	23

5.3 Työn tavoite.....	24
6 Toiminnallinen opinnäytetyö	25
6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	25
6.2 Metodologia.....	25
7 Produktin synty	29
7.1 Aiheen valinta.....	29
7.2 Aiemmat tutkimukset ja alaan liittyvä kirjallisuus.....	31
7.3 Produktin tavoitteet	33
8 Produktina sakkovihko.....	35
8.1 Tilastotietoa	35
8.2 Aineiston kerääminen	36
8.3 Sakkovihon sisällön rajaaminen	36
8.4 POLO järjestelmän merkitys	37
8.5 Sakkovihon toteuttaminen.....	38
9 Produktin arviointi	41
9.1 Reliabiliteetti – Tutkimustulosten toistettavuus.....	41
9.2 Validiteetti – Tutkittiinko sitä asiaa, jota piti tutkia.	42
9.3 Johtopäätökset.....	43
9.4 Arvio	44
9.5 Tulevaisuus	45
LÄHTEET	46

1 JOHDANTO

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä keskitytään kuvaamaan produktimme eli sakkovihon sisältöä ja sen valmistumista. Työ on kaksiosainen sisältäen itse produktin ja raportin sen valmistumisesta. Sakkovihko sisältää erilaisten liikenteessä tapahtuvien tilanteiden teonkuvaukset ja niiden koodit ja seuraamukset. Sakkovihon tarkoitus on auttaa poliisia madaltamaan kynnystä määrätä sakko tai liikennevirhemaksu. Sakkovihon sisältö koostuu liikenteessä tapahtuvista rikoksista ja rikkomuksista, jotka on tehty autolla, mopolla tai polkupyörällä. Toimme sakkovihkoon useita nimikkeitä, jotka koskevat polkupyöriä ja niihin rinnastettavia sähköpotkulautoja. Opinnäytetyömme on toiminnallinen, ja sen tuotoksena on sakkovihko.

Sähköpotkulaudat ovat tulleet osaksi liikennettä varsinkin isommissa kaupungeissa ja niiden keskustoissa. Sähköpotkulautojen aiheuttamat onnettomuudet ovat kasvaneet huomattavasti (Aamulehti 6.7.2021). Silti kevyenliikenteen valvonta on pientä ja siellä tapahtuviin rikkomuksiin on korkea kynnys puuttua.

Tieliikennelaki uudistui kesäkuussa 2020. Uudistus toi mukanaan liikennevirhemaksun, joka korvasi aiemman rikesakon. Tieliikennelain uudistus ja liikennevirhemaksun tuleminen ovat aiheuttaneet sen, että poliisissa on pitänyt kouluttaa ja perehdyttää poliisit uusiin asioihin.

Korona sekoitti pakkaa 2020, jonka myötä lähikoulutuksia jouduttiin perumaan ja moni koulutus siirtyi etäkoulutukseksi tai itseopeteltavaksi. Säännöllisen koulutuksen ja opetuksen puute voi näkyä siinä, että kaikki poliisissa eivät ole pysyneet mukana mitä kaikkea muutokset toivat tullessaan.

Sakkovihon tarkoitus on antaa poliiseille tietoa rikoksien ja rikkomuksien nimikkeistä, joista kaikki eivät välttämättä ole tietoisia. Poliisilla käytössään olevat sakkokäsikirjat ja poliisin operatiivinen lomake järjestelmä POLO, antavat myös vastauksia näihin asioihin. POLO:ssa oikean teontarkenteen etsiminen voi olla aikaa vievää. Usein POLO:sta etsittäessä kyseessä oleva teko ei löydy välttämättä juuri niillä hakusanoilla, joilla sen itse ajattelisi löytyvän. Sakkokäsikirjan kanssa on sama tilanne. Sakkokäsikirjassa on teonkuvauksia 402 sivua, joten oikean nimikkeen etsiminen voi olla työlästä.

Sakkovihko sai hyvän vastaanoton siitä puhuttaessa, niin harjoittelu poliisiasemillamme kuin opiskelijakaverioltamme. Moni opiskelijakaverimme oli huomannut poliisin puuttumiskynnyksen olevan korkea myös heidän harjoittelunsa poliisiasemilla.

Poliisilla on pääsääntöisesti vuorot täynnä työtä jo hälytystehtävien hoitamisen kanssa. Sakkovihko kohdistuukin enemmän itseohjautuvaan työaikaan. Tavoitteena on helpottaa ja nopeuttaa sakon tai liikennevirhemaksun kirjoittamista päivittäisessä poliisityössä. Pyrimme siihen, että mitä vaivattomampaa ja nopeampaa sakon tai liikennevirhemaksun kirjaaminen on, sitä helpommin niitä aletaan tekemään ja näin saadaan puuttumiskynnystä laskettua.

Sakkovihon avulla pyrimme saamaan poliisin puuttumaan helpommin pienempiinkin tekoihin. Poliisin puuttumisella useampiin rikoksiin ja rikkomuksiin, saadaan myös kansalaisille välitettyä tietoa mitkä ovat kiellettyjä tekoja liikenteessä. Harva kansalainen on perehtynyt uuteen tieliikennelakiin itse, ja on poliisin tehtävä valvoa, että lakia noudatetaan. Sakko tai liikennevirhemaksu eivät kuitenkaan aina ole välttämättömiä, vaan myös neuvot ja huomautukset voivat sopia tilanteisiin. Pääasia on kuitenkin, että poliisi valvoo.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTAT

2.1 Poliisin toimivalta

Poliisin jakamat sakot ja poliisin toiminta yleisesti perustuu aina voimassa olevaan lainsäädäntöön, säännöksiin ja asetuksiin. Koska poliisi astuu kuvainnollisesti sakkoja jakaessaan myös tuomarin virkaan, käydään tässä työssä läpi myös lainsäädäntöä, joka vaikuttaa kenttätasolla poliisin työskentelyyn. Virkamiehenä poliisi käyttää julkista valtaa, eli kohdistaa vallankäyttöä luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin. Julkiselle vallalle on tunnusomaista, että se on yksipuolista eli julkisen vallan käyttäjällä on oikeus tehdä oikeustoimia ilman vallankäytön kohteen suostumusta. Asiaa voidaan ajatella jopa siltä kantilta, että ilman toimivaltaa toimivan poliisin toimenpiteet olisivat rangaistavia. Tämä asettaa virkamiehen toiminnalle runsaasti erilaisia vastuita, vaikka käytännön tasolla puhuttaisiin hyvin yksikertaisesta tai kiistattomasta toimenpiteestä.

(Poliisiammattikorkeakoulu 29.1.2020, toimivaltajärjestelmä 1, luento).

2.2 Vahvasti velvoittavat oikeuslähteet

Mistä poliisin oikeus sitten toteuttaa tällaista, syvälle kansalaisen oikeuksiin puuttuvaa valtaa kumpuaa? Käytännössä poliisi noudattaa oikeussäännösten hierarkiaa, jossa eritasoiset oikeuslähteet määrittävät sen, miten virkamies julkista valtaa toteuttaa. Nämä oikeussäännökset muodostavat poliisin toimivallan, jonka perusteella poliisi puuttuu kansalaisten perusoikeuksiin. Vahvasti velvoittavat oikeuslähteet, kuten kirjoitettu laki, EU-oikeus, Kansainväliset sopimukset ja maan tapa määrittävät pohjan viranomaisten toiminnalle. Perustuslakiin (PL, 731/1999) on kirjattu ensimmäisen luvun toiseen momenttiin ”*Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia (PL 1:2).*” Poliisin tulee siis kaikessa toiminnassaan perustaa toimintansa kirjoitettuun lakiin. Kirjaus jättää kuitenkin auki paljon, eikä tarkemmin erittele lakeja, joihin poliisin toiminnan tulee perustua. Esimerkiksi sakkojen jakamisesta ei perustuslaki mainitse mitään. Poliisin toiminta onkin säännelty tarkemmin erillisten lakien tasolla.

Esimerkiksi poliisin tehtävä määritellään Poliisilain (PoL, 872/2011) 1 luvun 1 momentin mukaan seuraavasti: ”*Poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä. (PoL 1:1.)*” Poliisin

tehtäväksi määritellään siis jo lain tasolla rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Laki on räätälöity mahdollistamaan poliisin toiminta ja toteuttamaan perustuslaissa mainittua julkisen vallan käyttämistä lakiin perustuen.

On huomioitava, että osa poliisin tehtävää määrittänyt myös hallintolain kautta. Vaikka hallintolakia ei HL 1:4 mukaan käytetäkään lainkäyttöön, esitutkintaan tai poliisitutkintaan, se muodostaa perusteen sille, miten poliisin tulisi toimia hallintoviranomaisena ja määrittää miten poliisin tulisi viestiä ja toimia kansalaisten suuntaan. On huomioitava myös hallintolain periaatteet ja perustuslain periaatteet, joissa ei ole ristiriitaa suhteessa poliisille räätälöityihin periaatteisiin.

2.3 Heikosti velvoittavat oikeuslähteet ja sallitut oikeuslähteet

Vaikka poliisin toiminta perustuukin kirjoitettuun lakiin, eli se noudattaa lainalaisuusperiaatetta ja sen toiminnassa noudatetaan tarkoin lakia, eli lakisidonnaisuuden vaatimus täytetään, pitää huomioida työskentelyssä myös heikosti velvoittavat oikeuslähteet, sekä sallitut oikeuslähteet. Tässä yhteydessä heikosti velvoittavilla oikeuslähteillä tarkoitetaan erilaisia lain esitoita, esimerkiksi hallituksen esityksiä, valiokuntien lausuntoja ja mietintöjä, joista on mahdollista arvioida lainsäätäjän perimmäistä ajatusta lain tarkoituksesta ja sen halutusta vaikutuksesta. Lisäksi suomalaisessa oikeuskäytännössä on huomioitava myös Korkeimman oikeuden ja Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut, joilla luodaan ennakkotapauksia. Näiden ennakkotapausten perusteella esimerkiksi alemmat oikeusistuimet voivat käyttää rikosoikeudellisen tuomion antamisen perusteena aiempaa tunnettua tapausta. Samalla annettu tuomio on vertailukelpoinen muiden tuomioistuinien kanssa. Voidaankin sanoa, että ennakkotapauksilla turvataan, että samasta rikkeestä saa samanlaisen rangaistuksen ja kansalaiset ovat tuomioistuimesta riippumatta tasavertaisia. Ennakkotapausten avulla myös virkamies voi arvioida sakotustilanteessa, onko sakon yhteydessä esimerkiksi syytä miettiä sakon koventamisperustetta ja onko teolle lieventäviä seikkoja.

2.4 Poliisin toimintaa ohjaavat ja rajoittavat periaatteet:

Poliisilla voidaan ajatella olevan positiivisia ja negatiivisia toimivaltanormeja. Positiivisia toimivaltaa edistäviä toimivaltanormeja on eritelty Poliisilain 2 luvussa. Nämä positiiviset normit antavat poliisille valtuuksia toimia hoitaakseen omaa tehtäväänsä. Lisäksi poliisin on huomioitava myös toimivaltaa rajoittavia, ns. negatiivisia toimivaltanormeja, jotka rajoittavat poliisin valtaa käyttää omaa toimivaltaansa. Poliisilain 1 luvussa taas on eritelty poliisin toimintaa rajoittavia periaatteita.

Perus ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Poliisin on kunnioitettava perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä toimivaltuuksia käyttäessään valittava perusteltavissa olevista vaihtoehdoista se, joka parhaiten edistää näiden oikeuksien toteutumista. (PolL 1:2)

Poliisilain 1 luvun 2 momentin mukaan on määritelty suhteellisuusperiaate. Poliisin toimenpiteiden on oltava puolustettavia suhteessa tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuteen ja kiireellisyyteen, tavoiteltavaan päämäärään, toimenpiteen kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen, ikään, terveyteen ja muihin vastaaviin häneen liittyviin seikkoihin sekä muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin. (PolL 1:3). Lainkohdan tarkoituksena on ollut määrittää poliisin toiminnalle selkeä tasapaino sekä päämäärä, että siihen käytettyjen keinojen suhteen. Poliisin koulutuksen aikana suhteellisuusperiaate näkyy erityisesti, kun puhutaan voimankäytöstä, koska usein voimankäytön voidaan ajatella olevan raskainta kansalaisen perusoikeuksiin puuttumista.

Satu Rantaeskola mainitsee kuitenkin Poliisilaki kommentaarissaan, kuinka esimerkiksi sakkorikosten esitutkinnassa ei yleensä tule ryhtyä henkilön vapautta rajoittaviin tai kotirauhansuojaan liittyviin toimenpiteisiin. Suhteellisuusperiaate on otettava rajoittavana tekijänä huomioon harkittaessa poliisitoimia, joilla puututaan henkilön oikeusasemaan tai oikeuksiin. Käytännön tasolla Rantaeskola kuvaa suhteellisuusperiaatetta siten, että sakkoasiassa oven murtaminen voi olla liioiteltu toimenpide. (Rantaeskola ym 2014, 28.) Käytännössä sakkoasioissa siis puhutaan vakavuudeltaan vähäisemmistä rikoksista, eikä asian selvittämiseksikään ole perusteltua käyttää vakavampia voimakeinoja. Voidaan siis huomioda, että poliisilakiin kirjattu suhteellisuusperiaate pätee kaikkeen poliisitoimintaan ja jokaisen sakkoasian käsittelyssä on huomioitava, ettei sen selvittämiseksi voi käyttää havaittua tekoa selvästi rankemmin epäillyn oikeuksiin puuttuvia selvityskeinoja.

PolL 1:4 Vähimmän haitan periaate. Poliisin toimenpiteillä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

PolL 1:5 Tarkoitussidonnaisuuden periaate. Poliisi saa käyttää toimivaltuuttaan vain säädettyyn tarkoitukseen. On kuitenkin huomioitava, että usein poliisin suorittaessa esimerkiksi liikennevalvontaa, tavataan myös henkilöitä tai havaitaan rikoksia, joiden takia poliisin on perusteltua tehdä tutkintatoimia ja pakkokeinolain alaisia toimenpiteitä. Esimerkiksi tavanomaisen liikennevalvonnan yhteydessä tapahtuva punaavalopysäytys voi muuttua normaalin ylinopeussakon jakamisen sijasta pakkokeinolailla säädellyksi paikanetsinnäksi autossa havaitun huumausaineen tai henkilöiden käyttäytymisen takia. Edellä mainituissa tilanteissa korostuu poliisityön paljastava luonne. Vain valvomalla voi paljastaa rikoksia. Edellä mainitusta huolimatta poliisi ei kuitenkaan voi ylittää toimivaltuuksiaan. Rantaeskola mainitsee Poliisilaki -kommentaarissaan, poliisin saavan

käyttää valtuuksiaan vain kulloisenkin tehtävän yhteydessä ainoastaan tähän tehtävään nimenomaisesti liittyviin tarkoituksiin. Poliisi ei voi esimerkiksi jollakin toimenpiteellä kiertää jotakin toista toimenpidettä saavuttaakseen paremmin tai helpommin jonkin tietyn päämäärän. Näihin kahteen seikkaan ylimmät laillisuusvalvojat ovat kiinnittäneet usein huomiota antamissaan ratkaisuihin. (Rantaeskola ym 2014, 32–33.) Poliisi ei siis voi esimerkiksi ylinopeudesta johtuvaa liikennevirhemaksua jakaessaan käyttää sitä perusteena paikanetsinnälle ajoneuvoon, koska pakkokeinolain (PKL 806/2011) 8 luvun 4 § mukaan paikanetsintään pitää olla syytä epäillä, että on tehty rikos, josta ankarin säädetty rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta (PKL 8:4). Sen sijaan esimerkiksi rikoslain (RL 39/1889) mukaista liikenneturvallisuuden vaarantamista (RL 23:1) selvittäessä on mahdollista paikanetsintä tehdä, koska kyseisessä rikoksessa ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta.

Poliisilain 1 luvun 6 § määrittää poliisin tehtävien hoidon ja tärkeysjärjestyksen. Poliisin on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä yhdenvertaista kohtelua ja sovinnollisuutta edistäen. Poliisin tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin pyrkiä ylläpitämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Poliisin tehtävät on hoidettava tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen. (PolL 1:6).

Edellä mainittuja periaatteita täydentää poliisilain 1 luvun 9 momenttiin kirjattu Toimenpiteestä luopuminen ja sen siirtäminen. Sen mukaan poliisilla on oikeus luopua toimenpiteestä, jos sen loppuun suorittaminen voisi johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen tavoiteltavaan päämäärään nähden (PolL 1:9). Jos poliisi esimerkiksi havaitsee, että sakon tiedoksiannon takia jouduttaisiin esimerkiksi takaa-ajoon, jossa pakenija vaarantaisi itsensä tai sivulliset, poliisi voi katsoa toimenpiteen johtavan tavoiteltuun päämäärään nähden kohtuuttomaan lopputulokseen ja luopua tai siirtää tehtävää.

Poliisin on myös mietittävä nykyisillä resursseilla jatkuvasti yksittäisen sakon jakamisen tarpeellisuutta yksiköiden käytettävyyden kannalta. Yksittäistä sakkoa jakaessaan poliisin partio ei ole käytettävissä ja usein esimerkiksi kiireisempänä aikana partioiden päätehtävä onkin olla käytettävissä hälytyskeskuksen antamille tehtäville. Käytännön esimerkkinä Tampereella Hämeenkadulla viikonloppuna partioiva poliisin partio voi nähdä useita rikkeitä, joista lopputuloksena olisi lain mukaan sakko tai liikennevirhemaksu. On kuitenkin huomioitava partion käytettävyyys kiireisimmille tehtäville, eikä näin ollen ole välttämättä mahdollista puuttua jatkuvasti näkyviin sähköpotkulautailijoiden liikennerikkeisiin sakottamalla. Partio joutuu taistelemaan jatkuvasti puuttumiskynnyksen kanssa ja käytännössä vain räikeimpiin tapauksiin puututaan. Ohi

ajavia sähköpotkulautailijoita pysäytetään, mutta poliisin toiminta saattaa jäädä lähinnä neuvoin, kehotuksin ja käskyin tapahtuvaksi toiminnaksi.

Tämä toisaalta noudattaa PoL 1:6 mainittua tehtävien hoitamista ja tärkeysjärjestyksen arviointia, toisaalta voidaan aiheellisesti kysyä, mikä on toiminnan vaikutus pitkäkestoisesti? Samalla poliisi priorisoi kiireellisemmät tehtävät vähäisten rikkeiden edelle, mutta toisaalta antaa vähäisempien rikkeiden tapahtua massamaisesti. Esimerkiksi sähköpotkulautojen kanssa ollaan jo tilanteessa, jossa yleisessä keskustelussa kansalaiset vaativat poliisilta voimakkaampaa suhtautumista. Esimerkiksi Aamulehti mainitsee pääkirjoituksessaan 4.7.2021, että Liikenneturvan julkaisemassa kyselyssä lähes 70 prosenttia vastaajista koki sähköpotkulautojen heikentävän jalankulkijoiden turvallisuutta. Lähes joka neljäs vastaaja kertoi joutuneensa vaaratilanteeseen sähköpotkulaudan takia. Sähköpotkulautojen käyttöön on saatava selkeät pelisäännöt. (Aamulehti, 4.7.2021.)

3 SAKKOIHIN LIITTYVIÄ KÄSITTEITÄ

Poliisin tekemää sakotustyötä säädellään lailla sakon ja rikesakon määräämisestä (SML 754/2010). Käytännössä laki antaa poliisille valtaa yksinkertaisissa ja selvissä asioissa määrätä seuraamuksia, eli toteuttaa sitä tuomiovaltaa, joka normaalisti on oikeusistuimilla.

Sakkomenettelyssä annettu virkamiehen päätös voidaan siis katsoa rikosoikeudellisesti päteväksi tuomioksi ja sen täytäntöönpano on pakollista sakon saajalle. Sakkoihin ja liikennevirhemaksuihin pätee kuitenkin sama valitusoikeus kuin muihinkin tuomioihin.

SML 1 § määrittää virkamiehen tuomiovallan asiassa koskevan rikkeitä ja rikoksia, joissa laintulkinta asian suhteen on selkeä, eikä ole odottavissa asian jatkokäsittelyä. Käytännössä tämä on lain tasolla rajattu koskemaan sakkorangaistusta rikkomuksesta, josta ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko, rikesakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Sakon tai rikesakon lisäksi virkamies voi määrätä tilanteessa enintään 1000 euron arvoisen menettämisseurauksen. (SML 1 §)

Poliisilla käytössä oleva sakkokäsikirja määrittelee yksinkertaisen sakotettavan tapauksen seuraavasti: *”Rikoksesta säädetyn rangaistusasteikon ja muiden asiallisten rajausten lisäksi sakkomenettelyssä käsiteltävän rikoksen tulee olla yksinkertainen ja selvä. Rikoksen yksinkertaisuus tarkoittaa rikoksen suoraviivaisuutta; näpistys on yksinkertainen rikos silloin, kun epäilty anastaa elintarvikkeita vähittäistavaramyymälästä ja poistuu maksamatta tuotteita. Tällainen rikos on myös selvä, jos siihen ei liity vaikeita näyttökysymyksiä.”* (Sakkokäsikirja, 2019, 2.)

3.1 Rikesakkomääräys (RIM)

Poliisi määrää rikesakkomääräyksen lievemmistä ja vähemmän vakavista rikkeistä. Kyseiset rikkeet on eritelty laissa rikesakkorikkomuksista (986/2016). Jotta poliisi voi määrätä rikesakkomääräyksen, tarvitaan epäillyn ja asianomistajan suostumus asian käsittelyyn sakkomenettelyssä, sekä suostumus kirjalliseen menettelyyn. Käytännössä suostumus mahdollistaa asiankäsittelyn sakkomenettelyssä, koska molemmat asianomistajat luopumat tuomioistuinkäsittelystä. (Sakkomenettelyn lopputuote -moniste, 25.4.2022, 1.) Rikesakon seuraamussumma on aina kiinteä ja se määräytyy aina rikotun pykälän mukaan. Tuomio on lainvoimainen.

3.2 Sakkomääräys (SAM)

Sakkomääräys koskee rikkeitä, joissa seurauksena on päiväsakkoja. Poliisi voi määrätä sakkomääräyksen, joka täytäntöön pannaan lainvoimaisena, jos päiväsakkojen määrä on enintään 20 kappaletta. Myös sakkomääräys vaatii epäillyn ja asianomistajan suostumuksen asian käsittelyyn sakkomenettelyssä, sekä luopumista suullisesta käsittelystä. (Sakkomenettelyn lopputuote -moniste, 25.4.2022, 1.)

3.3 Sakkovaatimus (SAV)

Sakkovaatimuksen poliisi määrää, jos asiaa ei voida käsitellä rikesakkomääräyksellä tai sakkomääräyksellä. Käytännössä tämä tilanne tulee eteen, jos sakkoa annettaessa päiväsakkojen lukumäärä ylittää 20 päiväsakkoa tai kyseessä ei ole listarike. Lisäksi normaali rikesakkomääräys tai sakkovaatimus muuttuu sakkovaatimukseksi, jos epäilty kiistää tulonsa. Asian käsittely sakkovaatimuksella edellyttää aiempien kohtien tavoin epäillyn ja asianomistajan suostumusta. Syyttäjä ratkaisee asian rangaistusmääräyksellä. (Sakkomenettelyn lopputuote -moniste, 25.4.2022, 1.)

3.4 Rangaistusvaatimus (RAV)

Mikäli asianomistaja ei anna suostumustaan asian käsittelyyn, poliisin määrää seuraamuksena rangaistusvaatimuksen. Asian käsittely ei siis vaadi edellisistä menettelyistä poiketen asianomistajan suostumusta, vaan asianomistaja voi antaa suostumuksensa asian käsittelyyn sakkomenettelyssä maksalla alkuperäisen sakon 30 päivän maksuaikana. Mikäli asianomistaja ei maksa alkuperäistä rikesakkomääräystä tai sakkomääräystä maksuajan kuluessa, asia siirtyy esitutkintaan. (Sakkomenettelyn lopputuote -moniste, 25.4.2022, 1.) Asian käsittelyssä siis korostuu partioiden sakkolomakkeelle kirjaamat tosiseikastot, teonkuvailut ja sakon perustelut, koska käsittely esitutkinnassa tehdään pääosin partion kirjaaman sakon perusteella. Esitutkintalain mukaan epäillyn kanta on kuultava tutkinnan aikana.

3.5 Rangaistusmääräys (RAM)

Syyttäjä tekee päätöksensä aiemmin määrätyn sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen perusteella. Käytännössä syyttäjä siis antaa lainvoimaisen tuomion tilanteissa, joissa poliisi ei ole

voinut antaa lainvoimaista tuomiota sakkomenettelyn piirissä. (Sakkomenettelyn lopputuote - moniste, 25.4.2022, 1.)

3.6 Liikennevirhemaksu (LIM)

Hallinnollinen maksu, jota ei käsitellä sakkomenettelyn piirissä, vaikka poliisi määrääkin niitä. Tarkoitettu lievempien tieliikenne rikkeiden käsittelyyn. Tieliikennelain 160 § määrittää, ettei liikennevirhemaksua voi määrätä, jos samasta teosta on käynnissä jo rikosoikeudellinen prosessi tai samasta virheestä on jo annettu lainvoimainen rangaistus, tai samalla teolla on tehty epäilty rikos (TLL 729/2018 160 §). Maksu on maksettava 30 päivän aikana. Maksu määräytyy kiinteäsummaisesti teon mukaan.

3.7 Rikosuhrimaksu

Koska poliisi antaa sakkomenettelyssä tuomion yksinkertaisessa ja selvissä asioissa, Laki rikosuhrimaksusta (669/2015) määrittelee 4 §:ssä poliisin antamaan sakkomääräyksen yhteydessä myös rikosuhrimaksun rangaistusta tuomitessaan. Teosta annettuun sakkoon lisätään siis vielä erillinen maksu, joka on aina kiinteä. On huomioitava, että rikosuhrimaksu voidaan sakottaessa lisätä myös niin sanotun ”uhrittoman rikoksen” kuten ylinopeuden takia, kunhan maksun muut edellytykset täyttyvät. Rikosuhrimaksu ei ole osa tekoon liittyvää rangaistusta, vaan sen tarkoituksena on parantaa rikoksen uhrien asemaa. Käytännössä valtionhallinto kohdentaa rikoksen uhrien tukipalveluille rikosuhrimaksujen tuottoa vastaavan summan kuten lain 1 § määrittää.

Rikosuhrimaksu määrätään maksuun 2§:n mukaan sakon yhteydessä, jos ankarin rangaistus teosta on vankeutta ja tekijä on täysi-ikäinen tekohetkellä. Tästä on poikkeuksena tilanne, jossa sakko itsessään on pienempi kuin itse rikosuhrimaksu. Tällöin rikosuhrimaksua ei luonnollisesti määrätä.

Samassa laissa 3 §:ssä rikosuhrimaksu määritellään 40 euron suuruiseksi, jos teosta määritelty ankarin rangaistus on enintään kuusi kuukautta vankeutta. Rikosuhrimaksu nousee 80 euroon jos teosta määritelty ankarin rangaistus on yli kuusi kuukautta vankeutta. Lisäksi rikosuhrimaksu voidaan määrätä myös yhteisöille, jolloin summa on 800 euroa. Usein poliisipartion sakotustyö kohdistuu kuitenkin nimenomaan yksinkertaisiin ja selviin tapauksiin tai listarikoksiin, joissa ankarin säädetty rangaistus on maksimissaan kuusi kuukautta vankeutta, jolloin rikosuhrimaksukin pysyy 40 eurossa.

3.8 Listarikokset

Laki sakon ja rikesakon määräämisestä (SML 3 §, 754/2010) määrittää toimivaltaiseksi viranomaiseksi poliisimiehen, jos seurauksena rikkeestä on seuraamuksena enintään 20 päiväsakon ja menettämisseuraamuksen suuruinen rangaistus. Samainen pykälä määrittelee myös, että poliisi voi antaa sakkomääräyksen tai rikesakkomääräyksen tai liikennevirhemaksun, jos joku rikkoo tieliikennelakia (729/2018) ajoneuvolakia (1090/2002) ajokorttilakia (386/2011); (18.11.2016/984). Lisäksi sakko voidaan antaa, mikäli rikkoo liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annettua lakia (546/1998), liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) taksi-, henkilö- tai tavaraliikennettä koskevia säännöksiä; (4.5.2018/347), vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua lakia (719/1994), maastoliikennelakia (1710/1995), vesiliikennelakia (782/2019), rikoslain (39/1889) 23 luvun 10 §:ää tai rikoslain 28 luvun 3 §:ää; (30.1.2018/95).

Huomioitavaa on, että aiemmin säädetty laki rikesakkorikkomuksista (756/2010) määrittää erilaisten yksinkertaisten rikosasioiden käsittelystä rikesakolla. Lain pykälät 1–11 § antoivat mahdollisuuden käsitellä eräitä liikennevirheitä rikesakolla. Vuonna 2018 säädetty ja 2020 voimaan astunut tullut uusi tieliikennelaki (729/2018) muutti nämä vähäisemmät liikennevirheet käsiteltäväksi hallinnollisella liikennevirhemaksulla. Asia korjattiin lakiin rikesakkorikkomuksista (986/2016), jolloin rikesakolla käsiteltäviksi asioiksi jäivät erityisesti erilaiset järjestyksrikkomukset. Rikesakko onkin erityisesti kaupunkien keskusta-alueilla yleistä järjestystä ja turvallisuutta valvovien poliisin partioiden työkalu. Lain 14 § määrittää sakkosummat mm. yleisen turvallisuuden ja järjestyksen häiritsemisestä tai turvallisuuden vaarantamisesta (70 euroa), ulostamisesta tai virtsaamisesta julkisella paikalla (40 euroa) tai töhrimiseen soveltuvan aineen hallussapidosta (40 euroa). Rikesakolle tunnusomaista on asian yksinkertaisuus ja vähäisyys, sekä kiinteä sakotettava summa teosta.

3.9 Teontarkenne

Teontarkenteella tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan sitä sakkokäsikirjassa määriteltyä kuvausta, jolla poliisi erittelee, miten lakia on tapauksessa rikottu. Ei siis riitä, että poliisi erittelee sakkoon pelkästään lain, jota on rikottu, vaan jokaisessa sakossa on perusteltava se, miten lakia on rikottu. Teontarkenteet ovat valmiita kuvauksia itse teosta, joita täydennetään teon yksilöivällä oikeustosisaikastolla ja todistusseikoilla. Yhdessä nämä muodostavat sakon perustelun.

Poliisihallituksen sakkotiedote I/2021 10.9.2021 ohjeistaa poliisia sakon perusteluista seuraavasti: ”*Rikesakkomääräyksen, sakkomääräyksen, sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen sisällöstä on säädetty sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 8 ja 9 §:ssä. Sakossa on mainittava rikkomuksesta epäillyn henkilötiedot, rikkomuksen teko aika ja -paikka, rikkomuksen laatu sekä muut rikkomuksen kuvaamiseksi tarpeelliset tiedot sekä sovellettavat lainkohdat.*

Säännökset määrittelevät sakon perustelun viitekehyksen; sakossa on mainittava tiettyjen asioiden lisäksi kaikki tarpeelliset tiedot rikkomuksen kuvaamiseksi. Yksinkertaisessa ja selvässä rikosasiassa sakon perustelu tarkoittaa konkreettisesti: 1. niiden oikeustositseikkojen kuvaamista, jotka kuuluvat käsiteltävänä olevaan rikostunnusmerkistöön sekä 2. niiden todistositseikkojen kuvaamista, joilla oikeustositseikat on näytetty toteen.

Sakon perustelu tulee aina koostaa oikeustositseikkojen (mitä on tapahtunut) ja todistositseikkojen (miten teko on näytetty toteen, mihin todisteisiin näyttö perustuu, onko asiassa todistajia) kuvauksesta.” (POL-2021-36986, 2.)

Käytännön tasolla voidaan esimerkiksi miettiä, miten poliisi sakottaa autoilijaa, joka tavataan liikenteestä autolla, jonka laseja ei ole puhdistettu jäältä ennen liikkeelle lähtöä. Usein tällaista autoa kuulee kutsuttavan Igluautoksi, johtuen laseja peittävästä jäältä, johon on mahdollisesti raaputettu pieniä aukkoja kuljettajaa varten. Koska kuljettaja on joko tahallaan tai huolimattomuudesta rikkonut tieliikennelakia tai ajoneuvolakia tavalla, joka on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, tulee kyseeseen rikoslaissa (RL 39/1889) määritetty liikenneturvallisuuden vaarantaminen (RL 23:1).

Rikoslaki ei kuitenkaan määritä, miten lakia on rikottu, vaan tarkempi määritelmä löytyy Ajoneuvolain (82/2021) 1 luvun 3 pykälässä, joka määrittää, että ajoneuvon ja ajoneuvoyhdistelmän on oltava liikenteeseen soveltuva ja rakenteeltaan, varusteiltaan, kunnoltaan ja muilta ominaisuuksiltaan turvallinen. Koska ikkunoita peittävä jää aiheuttaa näköesteen ja vaarantaa ajoneuvon turvallisen kuljettamisen on havaittava, ettei ajoneuvo kunnoltaan ja muilta ominaisuuksiltaan ole turvallinen.

Sakkoa varten on siis valittava oikea teontarkenne, jossa molemmat seikat käyvät ilmi. Tällainen teontarkenne on esimerkiksi 19060. ”Kuljetti liikenteeseen soveltumatonta ajoneuvoa tavalla, joka on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle.” Tämän lisäksi sakkoa on yksinkertaisissa ja selvissäkin tapauksissa tarkennettava yksilöimällä oikeustositseikat, kuten käytetty ajoneuvo, kuljettaja, tapahtumapaikka, aika ja olosuhteet ja miten muiden vaarantuminen on ilmentynyt. Lisäksi sakossa pitää poliisihallituksen ohjeen mukaan olla myös eriteltyä, miten teko on näytetty toteen.

4 SAKKOMENETTELYN KÄYTTÄMINEN YKSINKERTAISISSA JA SELVISSÄ RIKOSASIOISSA POLIISIPARTION TYÖKALUNA. CURRENT OPERATING MODEL (COM) -ANALYYSI.

4.1 Analyysin johdanto

Tämän analyysin tarkoituksena arvioida poliisin sakkomenettelyn toimintaympäristöä ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Analyysissä käytetään SWOT-alustaa, joka auttaa jäsentämään kerättyä tietoa helposti luettavaan muotoon. SWOT-taulukko on avattu tarkemmin analyysin tulosten selostuksen yhteydessä. Analyysin kontekstina on tämänhetkinen turvallisuustilanne ja aihepiirin kypsäys opinnäytetyön aiheena olevalle Sakkoviholle. Analyysi arvioi sitä, onko opinnäytetyölle kysyntää.

4.2 Analyysin tulosten selostus, SWOT

Vahvuudet (S) +Poliisilla on vahva säädösperusta ja lainsäädäntö +Poliisin työnjohto tukee kenttäpartion sakkomenettelyn käyttämistä + Koulutus mahdollistaa monimuotoisten tilanteiden käsittelyn. + Työkalut mahdollistavat enemmän vähemmällä.	Heikkoudet (W) - Vanhentuneet työkalut - Partion oma osaaminen on asiayhteydestä riippuvainen. - Resurssikysymys vaikuttaa puuttumiskynnykseen lievemmissä rikoksissa.
Mahdollisuudet +Toimintojen automatisointi tulee vähentämään resurssitarvetta +Koulutuksen määrää on mahdollista lisätä +Asioiden ja työvaiheiden yksinkertaistaminen helpottaa puuttumiskynnystä.	Uhat - Lainsäädännön monimutkaistuminen - Poliisin toimiminen tuomarina herättää kysymyksiä.

Taulukko 1: COM-Analyysi: Sakkomenettelyn käyttäminen yksinkertaisissa ja selvissä rikosasioissa poliisipartion työkaluna

4.2.1 Vahvuudet

Poliisilla on vahva säädösperusta ja lainsäädäntö

Poliisin työskentelyn perusta on lainsäädäntö. Julkisen vallankäyttäjänä sen työskentelyn perusta on kirjoitettuna jo perustuslaissa (PL 731/1999), jonka mukaan julkisen vallankäytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava lakia tarkoin. (PL 2 §) Sen lisäksi, että perustuslaki määrittää toiminnan perustuvan lakiin, on lakeihin kirjattu myös poliisin tehtävä ja toimivalta (Poliisilaki, PolL 872/2011 ym). Luonnollisesti lait määrittelevät myös esimerkiksi sen, kuka voi jakaa sakkoja, millaisissa tilanteissa sakkoja voidaan jakaa, millaisia sakkoja voidaan jakaa ja miten sakkoprosessi etenee. Käytännössä Poliisin käyttämää sakkomenettelyä säätelee useita lakeja, jotka antavat tarkkoja määritelmiä teonkuvauksista, toimintamalleista, seuraamuksista, prosesseista jne. Lisäksi tarkan lainsäädännön lisäksi poliisin työskentelyä sakkomenettelyn kanssa ohjataan lukuisilla sisäisillä ohjeistuksilla, esimerkiksi sakkokäsikirjan eli Käsikirja rangaistusten määräämiseksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain mukaisessa sakkomenettelyssä (2019) muodossa. Pääsääntöisesti ohjeistuksen ja säädökset ovat saatavissa valtakunnallisesti ja partiotasolla, olipa partio Helsingissä tai Pihtiputaalla. Voidaankin sanoa, että poliisin sakkotyöskentely ei jää kiinni säätelystä tai ohjeistuksesta, ja yksikään sakko ei jää jakamatta sen takia, että partiota ei olisi lainsäädännön tasolla asiasta ohjattu.

Poliisin työnjohto tukee kenttäpartion sakkomenettelyn käyttämistä.

Poliisin organisaatiossa päätäntävaltaa on jo lain tasolla siirretty kenttätasolta ylemmäs matriisiorganisaatiossa. Esimerkiksi pakkokeinolaki (PKL 806/2011) monessa tilanteessa alimman päätäntävallan asiassa olevan komisaariotasoisella poliisimiehellä. Sakkomenettelyssä päätäntävalta on kuitenkin usein partiolla itsellään, kuten laki sakon ja rikesakon määräämisestä (754/2010) määrittää. Poliisipartion, tai yksittäisen poliisimiehen ei kuitenkaan ole tarvis jäädä tilanteessa pelkän lainsäädännön ja ohjeistusten varaan, vaan heitä tukevat kenttäjohto, joka vastaa työohjauksesta, sekä yleisjohto, joka pystyy tekemään lainsäädännön määrittämiä, poliisille kuuluvia päätöksiä. Partio pystyy siis epäselvässä tilanteessa konsultoimaan yhdessä työnjohdon kanssa toimintamallia ja pyytää työnjohdossa vastuussa olevaa henkilöä tekemään linjavedon kyseessä olevasta tilanteesta. Asia voi esimerkiksi koskea menettämisseuraamusta ja

esimerkiksi sitä, mitä takavarikoidulle esineelle tapahtuu seuraavaksi. Lisäksi hyötynä on linjavedon saaminen kellon ympäri, jolloin yksikertaisten ja selvien rikosasioiden selvittäminen ei jää kuormittamaan organisaatiota ja kasaudu purettaviksi juttukasoiksi. Tämä helpottaa myös poliisin resurssikysymystä, eli yksikertaisten asioiden käsittely sujuvasti pois alta vähentää resurssikuormitusta muissa työvaiheissa.

Koulutus mahdollistaa monimuotoisten tilanteiden käsittelyn.

Poliisin koulutuspohja, etenkin nykyisellä Poliisin AMK (180 op) mallilla, mahdollistaa yksittäisen poliisimiehen osaamistason riittäväksi useiden erilaisten rikosasioiden käsittelyyn yhdessä kattavan lainsäädännön, ohjeistuksen ja työnjohdon kanssa. Hyvä koulutuspohja turvaa sekä sakkomenettelyn, että rikosprosessin sujuvuuden ja oikeudenmukaisuuden ja huolehtii samalla myös asianosaisten oikeusturvasta.

Työkalut mahdollistavat enemmän vähemmällä.

Poliisin työskentelyvälineet parantuvat hitaasti, mutta varmasti, tuoden helpotusta resurssipulaan ja työtaakkaan. Voidaankin sanoa, että nykyiset poliisin työvälineet mahdollistavat poliisin työskentelyn pienimmällä mahdollisella organisaatiolla. Nykyinen poliisin partioauton varustus mahdollistaa sakkojen jakamisen myös muualla, kuin poliisilaitoksella. Autoista löytyy niin tietokone, tulostin kuin nettiyhteyskin, joka on nyky-yhteiskunnassa jo oletusarvo työskentelylle. Lisäksi tärkeänä osana poliisin sakkojen jakamista ja siihen liittyviä esitutkintatoimenpiteitä, lähes jokainen poliisiauto on varustettu tallentavalla kamerajärjestelmällä REVIKA:lla, joka mahdollistaa sakotettavan teon taltioimisen käytettäväksi rikosasian tutkinnassa. REVIKA on automaattinen rekisterikilpien lukulaite, joka havainnoin jatkuvasti päällä ollessaan ajoneuvojen rekisterikilpiä. Laitteessa on tallennusmahdollisuus. Samalla tallenne parantaa sakon kohteena olevan oikeusturvaa antaen tilanteesta selkeän havaintomateriaalin mahdollisessa asian oikeudellisessa arvioinnissa. REVIKA saattaa myös helpottaa sakon perustelua ja sen kirjaamista, johon on kiinnittänyt huomiota myös POHA Poliisihallituksen sakkotiedotteessa I/2021 (POL-2021-36986, 2-5). Lisäksi poliisin nykyinen POLO-järjestelmä nopeuttaa sakkoasian kirjaamista useilla tavoilla, vaikka käyttöliittymä onkin haastava esimerkiksi teontarkeiden etsimisessä.

4.2.2 Heikkoudet

Vanhentuneet työkalut

Yksi poliisin isoimmista ongelmista on vanhentuvat tietojärjestelmät, joiden uusiminen maksaa rahaa ja toisaalta samaan aikaan myös vanhentuvan ohjelmiston ylläpito syö rahaa ja resursseja. Yhtenä esimerkkinä on poliisin PATJA-järjestelmä, jolla osa sakoista pitää edelleen syöttää. Esimerkiksi tavallinen rattijuopumussakko joudutaan yhä syöttämään PATJA-järjestelmän kautta, jotta esimerkiksi tarkkuusalkometrin puhallustulokset saadaan siirtymään järjestelmien välillä. Käytännössä siis vanha tietojärjestelmä on sidottu käyttöön osittain sen takia, että siihen liittyy muita vanhoja tietojärjestelmiä. Vaikka poliisilla on käytössään uudempi ja koodaukseltaan nykyaikaisempi POLO-ohjelma sakkojen syöttämiseen, joudutaan rinnalla käyttämään vanhempaa ja monimutkaisempaa järjestelmää. Tämä aiheuttaa koulutuksen monimutkaistumista ja vaatii käyttäjältä enemmän osaamista.

Partion oma osaaminen on asiayhteydestä riippuvainen.

Sen lisäksi, että yksittäiseltä poliisimieheltä vaaditaan osaamista usean eri tietojärjestelmän käyttämisestä, on huomioitava sakotustilanteiden monimuotoisuus. Vaikka itse tapahtuma olisi yksinkertainen ja selvä, on poliisin tunnettava eri lakien tarjoama mahdollisuus käsitellä asia sakkomenettelyssä, osata hakea teontarkenteita, osata eritellä teonkuvaus ja perustella sakko lain edellyttämällä tarkkuudella. Lisäksi poliisimiesten tulisi osata huomioida sakotettavan ominaisuudet, kuten alaikäisyys ja muut tekoon vaikuttavat seikat, kuten ohessa tapahtuneet muut rikkeet ja rikokset. Tämä vaatii poliisimieheltä rautaista ammattitaitoa ja osaamista, jotta sakonsaajan oikeusturva säilyy.

Resurssikysymys vaikuttaa puuttumiskynnykseen lievemmissä rikoksissa.

Poliisi painii jatkuvasti resurssipulan kanssa. Käytettävissä olevien partioiden määrä vaikuttaa siihen, miten poliisi pystyy puuttumaan vakavuudeltaan lievempiin rikkeisiin. Vaikka rikoksia havaitaankin, poliisi joutuu arvioimaan, onko teko vakavuudeltaan sellainen, että partion pitäisi puuttua siihen juuri sillä hetkellä. Poliisilain 1 luvun 6 § antaa poliisille mahdollisuuden määrittää tehtävien hoidon ja tärkeysjärjestyksen, jolloin poliisi voi priorisoida kiireisemmät tehtävät edelle ja sitoa resursseja vastaamaan kiireisempiin tehtäviin. (PoL 1:6 §.) On siis mahdollista, että lievimät rikkeet jäävät usein seuraamuksetta, koska partion ei ole järkevää sitoutua tehtävälle, koska jokin tärkeämpi keikka saattaa viivästyä.

4.2.3 Uhat

Lainsäädännön monimutkaistuminen

Lainsäädäntö ja sen tulkinta monimutkaistuu jatkuvasti ja on havaittavissa, että jopa sakkoasioissa lakiin kirjoitettu yksinkertainen ja selvä sakkoasia vaatii poliisilta enemmän työtä. Esimerkiksi sakolla käsiteltävä tavallinen rattijuopumus saattaa vaatia partiolta huomattavan pitkän sitoutumisen tehtävälle, kuljetuksineen, tarkkuusalkometreineen muine kirjauksineen. Surkeimmassa tapauksessa tavallista rattijuoppoa kuljetetaan ensin poliisiasemalla tarkkuusalkometrikokeeseen ja kun puhallus ei onnistu, kuljetetaan epäilty vielä terveysasemalle verinäytteen ottoonkin. Työtä siis riittää, vaikka käsittely olisikin suoraviivaista ja tapaus rikosoikeudellisesti selvä. Rikosoikeudellinen prosessi vaatii selvän näytön teosta ja näytön hankkiminen on usein varsin työläs työvaihe. Tulevaisuudessa onkin jo nähtävissä, että myös muita yksinkertaisia ja suoraviivaisia rikosoikeudellisia tekoja joudutaan perustelemaan tarkemmin ja näytön hankkiminen tulee olemaan työläämpää.

Poliisin toimiminen tuomarina herättää kysymyksiä.

On täysin mahdollista, että tulevaisuudessa yhä useampi poliisin määräämä sakkomääräys tai rikesakkomääräys muuttuu sakkomenettelyssä Rangaistusvaatimukseksi, koska sakonsaaja ei anna lupaa asian käsittelyyn sakkomenettelyssä. Tämä johtaa yhä useamman yksinkertaisen asian etenemistä esitutkinaan ja mahdollisesti oikeuden käsittelyyn. Tämä tulee kuormittamaan poliisin toimintaa enenevissä määrin.

4.2.4 Mahdollisuudet

Toimintojen automatisointi tulee vähentämään resurssitarvetta osaltaan, mutta automatisointi on vielä lapsenkengissä, eikä esimerkiksi tekoälystä ole vielä selvää kuvaa siitä, miten se voisi auttaa poliisia sakkomenettelyssä.

Koulutuksen määrää on mahdollista lisätä ja tulevaisuudessa sen tarve tulee kasvamaan lainsäädännön monimutkaistuessa ja vaatimustason noustessa läpi rikosprosessin käsittelyn.

Asioiden yksinkertaistaminen tarjoaa mahdollisuuden vähentää puuttumiskynnystä useissa tapauksissa. Mitä yksinkertaisempaa sakon tietojen syöttäminen järjestelmään on, sen varmemmin partio pystyy ottamaan oma-aloitteisesti tehtäviä, tietäen että asia todella pystytään käsittelemään

nopeasti ja yksinkertaisesti. Tämä helpottaa myös työnjohtoa, joka joutuu jatkuvasti arvioimaan miten resurssit riittävät.

4.3 Analyysin tulokset ja arvio tilanteesta.

Analyysin perusteella voidaan arvioida, että Sakkoviholle on tarvetta. Vaikka yksittäiselle poliisimiehelle on tarjolla paljon ohjeistusta ja tukea, lainsäädännön ja vanhentuvien järjestelmien tuoma haitta aiheuttaa helposti tilanteen, jossa lievemmat rikkeet jäävät käsittelemättä. Sakkovihon tarkoituksena on helpottaa vanhentuvien järjestelmien kanssa toimivia henkilöitä ja tarjota yksinkertaisia teontarkenteita, jotta toiminta olisi yksinkertaista, puuttumiskynnystä lievempiin tekoihin olisi mahdollista alentaa ja poliisin partion toiminta olisi nopeampaa ja sujuvampaa.

5 TUTKIMUSONGELMA, TUTKIMUSKYSYMYKSET, TYÖN TAVOITTEET

5.1 Tutkimusongelma

Opinnäytetyömme tutkimusongelma perustuu omiin, sekä opiskelijakollegoidemme kokemuksiin liikenteenvalvonnasta ja sen puuttumiskynnyksestä. Kurssimme jakaantui opintoihin sisältyvään harjoitteluun tasaisesti ympäri Suomea ja poliisilaitoksia. Useilla poliisilaitosten alueilla opiskelijat ovat havainneet, että poliisilla on korkea puuttumiskynnys sakon ja liikennevirhemaksun määräämisessä tai edes puuttua tekoon.

Harjoittelun aikana ja varsinkin sen jälkeen kouluun palatessamme puhuimme opinnäytetöistämme. Suurimmalta osalta opiskelijoista tuli samanlaista palautetta siitä, että poliisilla on korkea puuttumiskynnys liikenteessä tapahtuviin rikoksiin ja rikkomuksiin. Törkeisiin tekoihin puututaan kaikkialla, mutta ei-törkeiden ja rikkomusten osalta puuttumiskynnys on korkea.

Korkea puuttumiskynnys ei kosketa kaikkia poliiseja, vaan sen on huomattu liittyvän poliisin mielenkiintoon ja osaamiseen sakko ja liikennevirhemaksu asioissa. Uudistunut tieliikennelaki (6/2020) on tuonut varmasti omat hidasteensa sekä koronan vuoksi ei ole voitu järjestää välttämättä riittävää perehdytystä uusiin asioihin. Moni opiskelijakollega on kertonut tilanteista, joissa ei ole määrätty sakkoa tai liikennevirhemaksua, tai edes puututtu tilanteeseen, koska partiokaveri on sanonut, ettei osaa kirjata teosta seuraamusta.

Sakkomenettelyn uudistus 2016 ja uusi tieliikennelaki 2020 ja niiden opiskelu sekä sisäistäminen vaativat usein, että poliisi perehtyy niihin myös itsenäisesti. Itsenäinen opiskelu on aina oppilaasta kiinni, ja asian opiskeleminen ja sisäistäminen riippuvat paljon mielenkiinnosta ja motivaatiosta aihetta kohtaan.

5.2 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset olivat:

- Voiko puuttumiskynnystä laskea?
- Miten puuttumiskynnystä saadaan laskettua?
- Voisiko kenttäpartion sakkoja ja liikennevirhemaksuja koskevia tilanteita helpottaa?

- Miten valita oikeat teontarkenteet sakkovihkoon?

5.3 Työn tavoite

Opinnäytetyömme tuotoksena syntyvän sakkovihon tavoite on auttaa poliisia sakkoja ja liikennevirhemaksuja koskevissa tilanteissa. Sakkovihon tavoite on helpottaa ja nopeuttaa sakon ja liikennevirhemaksun kirjaamista ja näin madaltaa puuttumiskynnystä liikenteessä havaittaviin rikoksiin ja rikkomuksiin.

Sakon ja liikennevirhemaksun kirjaamisessa ajan säästäminen on tarkoitus saada aikaiseksi sakkovihon avulla niin, että oikean teontarkenteen löytäminen olisi helpompaa. Tavoitteena olisi saada tietoisuutta, että sakon tai liikennevirhemaksun kirjaamisen ei täydy olla aikaa vievää. Asiakkaan näkökulmasta katsottuna ajan säästäminen on myös hyödyllistä. Harva asiakasta haluaa olla kauaa poliisin kanssa tekemisissä, varsinkin kun on rikkonut lakia. Nopea ja tehokas sakon tai liikennevirhemaksun kirjaaminen osoittaa myös asiakkaalle ammattimaisuutta poliisin suunnalta.

Sakon tai liikennevirhemaksun kirjaamisen helppous ja vaivattomuus lisää ammattimaisuutta sekä madaltaa puuttumiskynnystä jatkossa.

Sakkovihon tavoite on antaa myös tukea tilanteissa, jotka eivät ole kaikille poliiseille tuttuja entuudestaan. Sakkokäsikirja itsessään pitää sisällään monia teontarkenteita mistä kaikki eivät ole välttämättä edes tietoisia. Monella poliisilla voi tulla tilanteita, että tietää jonkin teon olevan kiellettyä, mutta ei tiedä minkälainen seuraus siitä on mahdollista määrätä. Sakkovihon tavoite on auttaa poliiseja uusissa tilanteissa antamalla tukea ja tietoa, jolloin poliisin ei tarvitse aloittaa asian selvittelyä tyhjästä.

Sakkovihon tavoite on tuoda tietoisuuteen niitä teontarkenteita, joihin ei kovin usein puututa mutta jotka ovat kuitenkin laissa kiellettyjä. Näitä teontarkenteita yhdistää usein se, että niihin ei poliisissa törmätä kovin usein tai niihin ei osata puuttua. Lisäksi näitä teontarkenteita on hankalampi etsiä POLO:sta. Sakkovihon tavoite on antaa myös tietoa tällaisista teoista ja lisäksi teontarkenteen on otsikoitu sakkovihkoon sellaisiksi, että ne on helpompi yhdistää tekoon.

6 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Opinnäytetyön tarkoituksena opiskelija näyttää osaavansa soveltaa opittuja tietoja ja taitoja, sekä kehittää itseään niissä. Opinnäytetyön tarkoitus perustua käytännön työelämän ongelmaan ja tavoite on tutkia tai kehittää ongelmia työelämän näkökulmasta.

(Ammattikorkeakouluopinnot.fi/opinnäytetyö).

Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu produktista, sekä raportista (Vilkkä ja Airaksinen 2004, s 9). Raportissa kerrotaan ja käydään läpi, kuinka produkti on rakentunut ja valmistunut. Produkti voi olla esimerkiksi ohje, opas tai suunnitelma (Vilkkä ja Airaksinen 2004, s 9).

Päätimme toteuttaa opinnäytetyön toiminnallisena menetelmänä, jotta saamme tehtyä produktin eli tuotoksen. Toiminnallinen opinnäytetyömme on samalla kehittämistyö, jonka olemme tehneet oman mielenkiinnon ja havaintojemme vuoksi. Toiminnallinen opinnäytetyömme ei ole tilaustyö.

Toiminnallinen opinnäytetyö soveltuu poliisin ammattialaan hyvin. Toiminnallinen opinnäytetyö tehdään usein, kun ammattialalla korostuu soveltaminen ja käytännönläheisyys (Savonia, opinnäyteprosessi, s 1).

Toiminnallisella opinnäytetyöllä yleensä ratkaistaan jokin ongelma, kuvaillaan prosessi ja analysoidaan sen vaiheita (Metropolia wiki, 2020: toiminnallisen opinnäytetyön erityispiirteitä).

Produktimme tavoite on auttaa ja helpottaa poliisin työtä sakkoa ja liikennevirhemaksuja koskevilla tilanteilla. Toiminnallinen opinnäytetyö sopi meidän visioomme luoda jotain konkreettista auttamaan poliisia työssään. Produktimme on sakkovihko, joka on kehitetty helpottamaan poliisin työtä sakko ja liikennevirhemaksu tilanteissa.

6.2 Metodologia

Opinnäytetyö toteutetaan toimintatutkimuksena, jonka produktina valmistuu sakkovihko. Toimintatutkimuksen ajatuksena on tuottaa tietoa käytännön työelämään noudattaen tieteellistä tutkimustapaa. Läpi työn tekijät ovat pyrkineet varmistamaan opinnäytetyöhön kuuluvan tieteellisen näkökulman ja noudattamaan tieteellistä menetelmää, jotta tiedon oikeellisuus pystytään varmistamaan. Opinnäytetyö noudattaakin yleistä, opinnäytetyölle tuttua kaavaa, lähtien

tutkimusongelmasta, muodostaen tästä tutkimuskysymykset ja tuottaen eri vaiheiden jälkeen johtopäätökset, jotka ovat tieteellisesti varmistettuja.

Aineiston tiedonkeräysmuodoksi on valittu dokumenttianalyysi, koska tarkoituksena on olemassa olevan materiaalin perusteella tuottaa yksinkertaistettua ja helposti saatavilla olevaa, osittain uutta tietoa. Dokumenttianalyysi tarkoittaa kaiken sellaisen todennettavissa olevan, usein sosiaalisia tekijöitä sisältävän tutkimusaineiston analyysia, jota ei saada kokoon suorien, välittömien havaintojen teolla (Anttila, 2014). Käytännössä Sakkovihkon toteuttaminen pelkällä kvantitatiivisella tai kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä ei olisi ollut käytännöllistä. Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän keskittyessä yleistämään saatua tietoa ja kvalitatiivisen menetelmän pyrkiessä ymmärtämään ilmiötä, oli ainoa mahdollisuus käyttää toimintatutkinnallista menetelmää (Kananen, 2014, 24). Näin ikään kuin kvalitatiivisen menetelmän jatkoksi tuotiin mahdollisuus tutkia sakottamisen nykytilaa ilmiönä ja tuottaa sen perusteella ratkaisu, jolla poliisin toimintaa voidaan helpottaa.

Opinnäytetyön yhteydessä on pyritty arvioimaan myös lähdeaineistoa, jotta tieteellinen tarkkuus voidaan säilyttää. Vilkkä ja Airaksinen kehottavat omassa teoksessaan opinnäytetyön tekijöitä arvioimaan tietolähteen auktoriteettia, tunnettuutta, ikää, laatua, sekä lähteen uskottavuuden astetta. (Vilkkä ja Airaksinen, 2004, 72). Koska lainsäädäntö on jatkuvasti muuttuvaa ja tosielämän tarpeisiin vastaavaa, on järkevää käyttää tämänkaltaisessa toiminnallisessa opinnäytetyössä voimassa olevaan lakia, ja sivuuttaa aiemmat lainsäädännöt. Lainsäädännön ja säädösten voidaan katsoa olevan korkeinta mahdollista auktoriteettia puhuttaessa poliisin jakamista sakoista.

Erityisesti tältä osin on huomioitava esimerkiksi 1.6.2020 muuttunut tieliikennelaki, joka piti sisällään aiemmassa versiossaan useita tekoja, joiden rangaistukseksi on määriteltä aiemmin rikesakko. Uuden tieliikennelain mukaan teosta määritellään rangaistukseksi Liikennevirhemaksu, joka ei nyky muodossaan ole lain määrittämä sakko, vaan hallinnollinen seuraamus. Opinnäyte siis vastaa tältä osin myös muuttuneeseen lainsäädäntöön, tarjoten kenttätoimintatasolle tarkkaa ja ajantasaista tietoa teontarkenteista. Sakkovihkossa on huomioitu, jos teosta voidaan antaa lievissä tapauksissa liikennevirhemaksu.

Jorma Kanasen sanoin *"Toimintatutkimus nähdään toimijoista kumpuavana ammatillisen oppimisen ja kehittymisen prosessina. Se liittyy oleellisesti käytännön työelämään ja siellä oleviin käytännön ongelmiin ja niiden poistamiseen."* (Kananen, 2014, 11). Niin tässäkin opinnäytetyössä Sakkovihon idea on lähtöisin työelämästä ja tekijöiden halusta kehittää itseään ja työyhteisöään. Sakkovihon avulla tekijät rakentavat työyhteisöä helpottavan työkalun ja kattavan taustatyön avulla tekijöiden oma osaaminen kehittyy.

Tässä toimintatutkimuksessa noudatetaan laadullisen, eli kvalitatiivisen tutkimuksen kaltaisia tiedonkeruu- ja analyysimenetelmiä. Kananen viittaa omassa tekstissään Ernest Stringerin, teoksessa Action Research, 2007 hahmottelemaan nelivaiheiseen tiedonkeruumalliin. Neljä porrasta koostuvat suunnittelusta, tiedonkeruusta, analyysistä ja toiminnoista (Kananen, 2014, 77). Erottavana tekijänä kvalitatiiviseen tutkimuksen tiedonkeruuseen on neljäs porras toiminnot, joka työvaiheena jatkaa siitä, mihin kvalitatiivinen tutkimus jää. Käytännössä toiminnot vaiheessa pyritään ratkaisemaan havaittu ongelma ja tuomaan ratkaisu työyhteisön käyttöön. Jotta toimintatutkimuksesta olisi siis hyötyä poliisin työyhteisölle, on tieto jalostettava analyysin tasolta käytännön ratkaisuksi eli Sakkovihoksi.

Tämän opinnäytetyön osalta tiedonkeruun sykli toteutuu arvioimalla poliisin sakkomenettelyä käyttäen hyödyksi aiheesta kirjoitettua lainsäädäntöä ja ohjeistusta, jotta tekijöillä on tarkka kuva nykyisen ohjeistuksen tilasta. Samaten opinnäytetyön produktia varten kerätään tarpeellisia teontarkenteita, jotta sakkovihosta saadaan tarpeeksi konkreettinen apu helpottamaan käytännön työtä. Kerätty tieto analysoidaan loppuproduktia varten ja analyysin perusteella arvioidaan millainen intervention lopullinen muoto, tulee olemaan. Interventiolla tarkoitetaan tässä tapauksessa toimintaa kehittävää muutosta.

Toimintatutkimuksen katsotaan olevan jatkuvasti käynnissä olevaa tutkimusta, jossa edellä mainittu tiedonkeruu- ja analyysin neliportainen sykli tuottaa ensin ratkaisun työyhteisölle ja aloittaa sitten syklin alusta, seuraten ratkaisun soveltuvuutta ja vaikutuksia (Kananen, 2014, 13). Ongelma tämän tutkimuksen osalta tulee jatkuvan seurannan puuttumisesta. Käytännössä opinnäytetyön aikana ehditään käydä toimintatutkimuksen sykli läpi ainoastaan yhden kerran. Kun sakkovihko on tuotettu ja jalkautettu poliisin kenttätyökaluksi, ei ala enää uutta toimintatutkimuksen sykliä, joka suunnittelisi uuden tutkimuksen, havainnoisi miten vihko toimii käytössä ja toteuttaisi tältä pohjalta muutoksia, jotka parantaisivat sakkovihon vaikutuksia.

Osaltaan yhden toimintatutkimuksen sykli vaikeuttaa työlle asetettavien mittarien asettamista. Vaikka sakkovihon etuja ja haittoja voidaankin arvioida, on konkreettisen ja mitattavien tavoitteiden asettaminen vaikeaa työkalulle, jonka tavoitteena on toiminnan yksinkertaistaminen ja nopeuttaminen. Käytännössä iso osa sakkovihon vaikutusta ei näkyisi esimerkiksi suorina vaikutuksina, kuten sakkomäärän kasvuna tai kerättyinä sakkosummina. Sen sijaan vaikutukset voisivat olla välillisiä, eli työtyytyväisyys saattaisi kasvaa helpottuneen työtaakan takia tai partio olisi nopeammin käytettävissä. Jos tutkimusta jatkettaisiin opinnäytetyön jälkeen toinen tai kolmas tutkintasykli, olisi perusteltua arvioida sakkovihon välillisiä vaikutuksia, mutta tämän työn mittareina ovat toimimattomia.

Koska tutkimuksessa on käytetty paljon kollegoilta tullutta palautetta ja ehdotuksia, sekä pohjattu tutkimusta eri medioissa käytävään keskusteluun sakotuksesta, voidaan tutkimuksen lopputuloksen arvioida olevan tietoteoreettiselta osuudeltaan konsensukseen perustuvan totuusteorian mukainen. Konsensukseen pohjautuvaa totuusteoriaa kuvaillaan siten, että ihmiset voivat luoda yhteisymmärryksessä "totuuden", esimerkiksi yhdessä päätettäessä, että toisen ihmisen tappaminen on rikos ja tuomittavaa (Tuomi ja Airaksinen, 2018, 6.1). Sakkovihonkin lopputulos on parhaimmassa tapauksessa yhteisesti havaittujen ongelmien korjaus ja sitä voidaan pitää hyvänä ratkaisuna tähän tiettyyn ongelmaryppääseen. On kuitenkin huomattava, että lopputuotoksessa on havaittavissa myös pragmaattisen totuusteorian piirteitä, eli uskomus on tosi, jos se toimii ja on hyödyllinen (Tuomi ja Airaksinen, 2018, 6.1). Totuusteoriat toimivat kuitenkin vain tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä, eikä edellä mainittua pidä ymmärtää niin, että lakiteksti olisi uskomusten tasolla. Sen sijaan tekijöiden pyrkimyksenä on ollut rakentaa käytössä olleesta materiaalista sellainen lopputulos, että käyttäjät voisivat pitää sitä yhteisesti hyvänä ratkaisuna ongelmaan.

Työn lopuksi arvoidaan vielä tutkimuksen realiabiliteettiä ja valideettia eli ovatko työn lopputulokset toistettavissa ja ovatko tulokset oikeat. Tuomi ja Sarajärvi nostavat teoksessaan esille, että vaikka toimintatutkimuksessa on monta erilaista tapaa arvioida luotettavuutta, käytännössä kaikki termit on johdettu samojen kirjoittajien Guban ja Lincolnin tuotannosta. Heidän teoksessaan *Naturalistic Inquiry* (1985) Määritellään laadullisen tutkimuksen luotettavuuskysymyksiksi *Creditability* (uskottavuus), *Transferability* (siirrettävyys), *Dependability* (Riippuvuus/luotettavuus) ja *Conformability* (vakiintuneisuus). (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, 6.2.) Näiden perusteella voidaan päätellä, toteuttaako tutkimus tieteellistä periaatetta.

7 PRODUKTIN SYNTY

7.1 Aiheen valinta

Opinnäytetyön aiheen miettiminen alkoi meillä molemmilla toisena lukuvuotena poliisiammattikorkeakoulussa. Kumpikaan meistä ei ollut aiemmin tehnyt opinnäytetyötä, joten lähtö opinnäytetyön tekemiseen alkoi nolliasta. Aiheita pyörittelimme mielessämme paljonkin niin koulun, kuin opintoihin sisältyvän harjoittelun aikana. Aluksi meillä ei ollut suunnitelmana tehdä opinnäytetyötä yhdessä.

Vapaa-ajalle kävimme lenkkeilemässä ja tapasimme muuten ja vaihdoimme aina ajatuksiamme opinnäytetyö pohdinnoista. Molemmille oli piirtynyt kuva, että haluaisi tehdä toiminnallisen opinnäytetyön. Me molemmat halusimme tehdä myös opinnäytetyön, joka voisi auttaa, helpottaa tai nopeuttaa poliisin työtä. Aiheita pohtiessamme ja ajatuksillamme pallotellessa huomasimme molempia kiinnostavan liikenne sekä siihen liikennevalvonnan kehittäminen. Molemmilla on myös taustallaan paljon ajokokemusta ja ajokilometrejä edellisten töidensä osalta, jotka tuovat kokemusta ja näkökulmaa liikenteessä tapahtumiin rikoksiin ja rikkomuksiin. Aiemmat työkokemukset ja paljon liikenteessä oltuamme varmasti vauhdittivat opinnäytetyön aiheen valintaa.

Opintoihin sisältyvän harjoittelujakson alussa päätimme lyödä hynttyyt yhteen ja tehdä yhdessä opinnäytetyön aiheesta, joka liittyisi liikenteenvalvontaan. Harjoittelun edetessä aloimme huomaamaan, kuinka korkea kynnyks poliisilla on välillä puuttua tai kirjoittaa sakko tai liikennevirhemaksu liikenteessä tapahtuvista rikoksista tai rikkomuksista. Puuttumiskynnystä pohtiessamme aloimme miettimään voisiko puuttumiskynnystä madaltaa jotenkin. Tästä saimme idean kehittää sakkovihon.

Tietenkin poliisi ei pysty resursseillansa puuttumaan, jokaiseen tilanteeseen, joita näkee liikenteessä, mutta pyrimme siihen, että sakkovihkomme voisi nopeuttaa sakon tai liikennevirhemaksun kirjaamista, jolloin puuttumiskynnys madaltuisi. Sakkovihko sisältäisi teonkuvauksen ja koodin millä poliisin operatiiviset lomakkeet järjestelmästä (POLO:sta) löytää nimikkeet nopeasti. Sakkovihko sisältäisi nimikkeiden ja koodien ohella sekä sakko nimikkeen, että liikennevirhemaksu nimikkeen ja koodin.

Aloimme kirjaamaan itsellemme ylös rikoksia ja rikkomuksia, joita näkyi liikenteessä paljon. Muistiinpanomme perustui niin vapaa-ajalla kuin työvuoroissa näkemiimme tilanteisiin. Suurin osa tilanteista näkyi vapaa-ajalla ollessamme, koska harvoin kukaan rikkoo tai jättää noudattamatta

lakia, kun poliisi on lähistöllä tai havaittu. Vertailimme muistiinpanojamme tasaisin väliajoin, ja huomasimme molempien kiinnittäneen huomiota pitkälti samoihin tilanteisiin liikenteessä, joita näkyy päivittäin. Samalla huomasimme, että meidän muistiinpanoissamme olleista rikoksista ja rikkomuksista tuli harvoin kirjattua poliisissa sakkoa tai liikennevirhemaksua. Pääsääntöisesti poliisi puuttuu hyvin törkeisiin ja vaaraa aiheuttaviin tilanteisiin, mutta ei niin vakavat, mutta usein tapahtuviin tilanteisiin ei usein puututa.

Puhuimme opinnäytetyön aiheestamme harjoittelun aikana muille poliiseille ja sakkovihko sai varsin lämpimän vastaanoton. Moni myös kertoi omia havaintoja tilanteista, joihin ei kovin helposti puututa. Useasti sakkoa tai liikennevirhemaksua kirjoittaessa aikaa kuluu paljon oikean nimikkeen löytämiseen. Nimikkeiden etsimiseen kuluu aikaa varsinkin, jos ei tiedä miten se on kirjattu POLO:on. Sakkovihkomme ydintarkoitus onkin helpottaa juuri tätä vaihetta ja sitä kautta nopeuttaa ja madaltaa kynnystä puuttua liikenteessä havaittuihin rikoksiin ja rikkomuksiin.

Opiskelukavereidemme vastaanotto aiheellemme oli myös hyvä. Moni oli huomannut oman harjoittelunsa aikana saman asian puuttumiskynnyksestä.

Sakkovihkomme sisältää myös osion polkupyörällä ja siihen rinnastettavasta sähköpotkulaudasta. Varsinkin sähköpotkulaudat ovat muuttaneet kevyenliikenteen kulkua, ja niistä onkin ollut paljon julkista keskustelua. Sähköpotkulaudoilla tapahtuvia onnettomuuksia pyritään vähentämään tiputtamalla nopeusrajoituksia kaupunkien keskusta-alueilla. Pyrimme myös siihen, että poliisi pystyisi puuttumaan aiempaa enemmän myös kevyenliikenteen tapahtumiin ja tätä kautta myös kevyenliikenteen kuljettajat huomaavat, että poliisi valvoo ja puuttuu myös heihin. Valvonnan ja puuttumisen kautta kevyenliikenteen onnettomuudet laskisivat.

Vaikka produkti käsitteleekin sakon antamista ja pyrkii helpottamaan poliisin työtä yksittäisen sakon jakamiseen, halusimme huomioida myös sakon saamisen inhimillisen puolen. Kansalaisen kannalta on äärimmäisen tärkeää, että poliisi jakaa sakkoja tasapuolisesti ja sakon peruste on kirjattu lakiin selvästi. Samasta rikollisesta teosta pitää siis saada samanlainen rangaistus. Lisäksi poliisin tulee huomioida teon lieventävät seikat ja suorittaa kokonaisarviointi sakon antamisen tarkoituksenmukaisuudesta. On siis täysin perusteltua, että poliisi joissain tilanteissa luopuu sakon antamisesta ja hoitaa tilanteen lievemmin keinoin, kunhan kansalaiset ovat tasavertaisessa asemassa tämän suhteen.

Usein huomasimme, että poliisin sakon antamisen kynnys saattoi olla erittäin korkea, ei osaamisen vuoksi, vaan koska teon lieventävien seikkojen ja kokonaisarvoinnin vuoksi oli järkevämpää hoitaa asia muulla tavoin. Esimerkiksi toiselta paikkakunnalta saapuneen autoilijan tekemä liikenne-rikke saattoi johtaa ajoneuvon pysäytykseen, mutta pysäytyksen tehnyt partio saattoi arvioida liikennetilanteen olleen kaikkien seikkojen osalta sellainen, että tilanne on järkevämpi hoitaa

neuvoin, kehotuksin ja käskyin. Esimerkiksi vieraassa liikenneympäristössä on täysin mahdollista, että autoilija tekee havaintovirheen, joka johtaa liikenneonnettomuuteen. Heikko liikennesuunnittelu ja liikennemuotojen moninaisuus samassa paikassa, sekä jatkuva muutos esimerkiksi tietöiden muodossa, on muodostanut liikenteeseen paikkoja, jossa tiellä liikkuja voi huomaamattaan tehdä liikennevirheen.

Halusimme tässä opinnäytetyössä huomioida myös poliisin mahdollisuuden käyttää lievempiä keinoja kuin sakkoa. On huomioitava, että nykyisillä poliisin resursseilla liikennepysäytys saattaa olla kansalaisen ainoa kontakti poliisiin vuosikausiin ja jokainen liikennepysäytys on myös osa poliisin julkisuuskuvaa. Poliisi ei halua profiloitua sakotusautomaatiksi, vaikka toisaalta samalla poliisin on valvottava yhteisten, lakiin kirjoitettujen sääntöjen noudattamista. Tällöin poliisin puuttumiskynnys ja sakotuskynnys ovat eri korkeudella.

Kaikkia tekoja ei voi jättää sakottamatta, mutta tekojen tahallisuus ja teon kokonaisarviointi merkitsevät paljon. Erityisesti tämä on huomioitava puuttuessa kevyen liikenteen käyttäytymiseen. Teon tahallisuutta arvioidessa tulee huomioida myös kevyttä liikennettä käyttävien kansalaisten tausta. Kevyttä liikennettä käyttävät erityisesti alaikäiset ja kevyen liikenteen käyttäjäkuntaan kuuluu myös kansalaisia, joiden tieto liikennekäyttäytymisestä ei välttämättä ole ajantasainen tai heille ei sellaista ole koulutettu. On vaikea vaatia jotain, mitä ei ole koulutettu. Tämän takia poliisin on pyrittävä tunnistamaan rikkeen tehneen ymmärrys teostaan. Sen sijaan ajoneuvoilla liikkuvat ihmiset pääsääntöisesti ovat käyneet autokoulun ja heiltä voidaan tämän johdosta vaatia myös tiettyä osaamista liikenteessä.

Sakkovihossa on tuotu esille myös teosta seuraava päiväsakkojen liukumaväli, normaalipäiväsakkojen määrä sekä liikennevirhemaksun summa. Näitä tietoja käyttäen poliisi pystyy heti suhteuttamaan tilanteen olosuhteet ja vaarallisuuden tilanteesta seuraavaan seuraamukseen. Usein poliisin kanssa tekemisissä oleva henkilö kysyykin nopeasti, kuinka suuri seuraamus eli maksu tilanteesta on tulossa. Sakkovihosta näkee heti, minkälainen seuraamus teosta tulee.

7.2 Aiemmat tutkimukset ja alaan liittyvä kirjallisuus

Laaja kattaus tietoa opinnäytetyöhömmme perustuu tieliikennelakiin, ajoneuvolakiin, ajokorttilakiin sekä sakkokäsikirjaan. Olemme käyneet laajasti läpi myös aikaisemmin tehtyjä opinnäytetöitä liittyen sakkoihin ja liikennevirhemaksuihin.

Sakkomenettely muuttui 2016 ja uusi tieliikennelaki tuli voimaan kesäkuussa 2020, joten ajankohtaisia teoksia ei ole kauheasti vielä syntynyt aiheesta sekä aiheeseen liittyvät tutkimukset ovat olleet vielä kovin suppeita.

Tuorein sakkoihin ja liikennevirhemaksuihin perustuva teos on Sakon ja liikennevirhemaksun määrääminen, Jasmin Järvinen ja Petra Riipinen, Poliisiammattikorkeakoulu opinnäytetyö 2021. Järvinen ja Riipinen käyvät opinnäytetyössään läpi millaisia muutoksia uusi sakkomenettely 2016 ja uusi tieliikennelaki 2020 toivat poliisiin. Järvinen ja Riipinen ovat tehneet oman opinnäytetyönsä myös toiminnallisena ja heidän tuotoksenaan on syntynyt muistio sakon ja liikennevirhemaksun määräämisestä. Järvinen ja Riipinen käyvät opinnäytetyössään läpi laajemmin sakkolajeja, niiden määräämisestä ja yhdistämisestä.

Tässä opinnäytetyössä sekä Järvisen ja Riipisen opinnäytetyössä on lähteiden samanlaisuutta. Järvisen ja Riipisen opinnäytetyö pohjautuu vielä enemmän kirjalliseen tuotokseen.

Sakkomenetelmän uudistuksesta löytyy enemmän aikaisemmin tehtyjä opinnäytetöitä. Sakkomenetelmän uudistusta koskevissa opinnäytetöissä ei käsitellä ollenkaan uutta tieliikennelakia ja sen tuomia muutoksia, koska se ei ollut ajankohtainen sakkomenetelmän muutoksen aikana.

Sonja Laitinen on tehnyt opinnäytetyön aiheena sakkouudistus 2017. Laitinen perehtyy opinnäytetyössään mitä uusi sakkomenettely tuo tullessaan ja kuinka se vaikuttaa poliisin työhön. Laitinen kuitenkin kertoo, kuinka poliisin työmäärään vaikuttavia seikkoja on vaikeata tulkita, koska muutoksesta on kulunut lyhyt aika opinnäytetyön valmistumiseen (Laitinen, Sakkouudistus, 2017, s 39).

Tutkimuksia ja tietoja sakoista löytyy hyvin poliisin verkkosivuilta poliisi.fi/saitko-sakon. Poliisin sivuilla on käsitelty hyvin, kuinka sakkomenettely toimii. Poliisin sivut onkin osoitettu ensisijaisesti kansalaisille. Poliisin sivuilla mainitaan, että kansalaisen ei tarvitse tietää sakkomenettelystä vaan poliisi kertoo, kuinka menetelmä toimii (poliisi.fi/saitko-sakon).

Poliisin verkkosivuilla on myös tiivis katsaus liikennevirhemaksuun (poliisi.fi/liikennevirhemaksu). Poliisin verkkosivuilla kerrotaan, että liikennevirhemaksu on korvannut rikesakon ja liikennevirhemaksu voidaan määrätä tie- ja vesiliikenteessä tapahtuvista rikkomuksista.

7.3 Produktin tavoitteet

Tavoitteenamme on luoda sakkovihko, joka madaltaisi puuttumiskynnystä poliisissa kirjaamaan sakon tai liikennevirhemaksun. Sakkovihko sisältää teonkuvauksia, joita näkyy päivittäisessä liikenteessä. Olemme koonneet sakkovihkoon nimikkeet ja teonkuvaukset omien kokemusten sekä harjoittelussa ollessamme kollegoidemme näkökulmien mukaan. Sakkovihko sai hyvän vastaanoton, kun siitä puhuimme kollegoidemme kanssa. Monelta tuli ehdotuksia nimikkeistä, joita olisi hyvä sisällyttää sakkovihkoon. Sakkovihko on pääsääntöisesti suunnattu valvonta- ja hälytyssektorilla työskenteleville poliiseille, eli kansankielellä kentälle. Kentällä työskentelevillä poliiseilla usein suurin osa työvuorosta kuluu hälytystehtävien hoitamisessa, mutta pyrimme sakkovihkomme kautta ohjaamaan vapaasti ohjattavaa aikaa liikenteenvalvontaan. Liikennepoliisi keskittyy täyspäiväisesti liikenteenvalvontaan ja liikennepoliisissa harjoittelussa ollessamme huomasimme, että he puuttuvat herkästi ja hyvin matalalla kynnyksellä liikenteessä tapahtuviin rikoksiin ja rikkomuksiin.

Sakkovihon kohteena on myös Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijat, jotka ovat juuri lähdössä opintoihin sisältyvään harjoitteluun, tai ovat jo harjoittelussa. Harjoitteluun lähtevillä opiskelijoilla on tuorein koulutus teoriasta. Opiskelijoissa voi olla kuitenkin eroja siinä, kuinka mielenkiinto on kohdentunut liikenteenvalvontaan, miten hyvin on sakon ja liikennevirhemaksun opit on sisäistänyt ja, että olisi itsenäisesti perehtynyt sakkojen ja liikennevirhemaksujen teonkuvauksiin ja nimikkeisiin. Harjoitteluun lähtevät opiskelijat pystyvät jakamaan tietoa sakkovihosta muille poliiseille harjoittelun aikana, ja viemään sitä myös sellaisille poliisilaitoksille, joita sakkovihko ei tavoita muuten. Opiskelijoiden mukana kulkevat sakkovihot laajentaisivat tietoisuutta sakkovihkoon ja lisäisi tietoisuutta poliisissa valtakunnallisesti.

Sakkovihon avulla pyrimme myös madaltamaan puuttumiskynnystä kevyenliikenteen tapahtumiin, ja varsinkin sähköpotkulautoihin, jotka ovat yleistyneet monessa kaupungissa. Poliisilla olemassa oleva sakkokäsikirja, joka sisältää kaikkien rikosten ja rikkomusten nimikkeen on todella laaja. Sakkovihkomme tarkoitus on helpottaa nimikkeiden etsimistä, sillä vaikka tarkka nimike ei vihkostamme löytyisi, niin vastaavat ja samanlaiset teot löytyvät vierekkäisillä numerokoodeilla POLO:sta.

Ideaalinen lopputulos olisi se, että poliisit tulostaisivat sakkovihkomme ja ottaisivat taskuunsa kopion produktistamme, ja käyttäisivät sitä tilanteen vaatiessa. Toinen hyvä lopputulos on, että joko poliisien tai harjoittelussa olevien poliisien kautta sakkovihkomme päätty tulostettuna poliisilaitoksien taukuhuoneisiin tai käskynjakuhuoneisiin, jolloin poliisit pystyisivät lukemaan sitä ja sisältämään sen tai edes osan sakkovihosta ja käyttäisivät sitä tietoa päivittäisessä työssään tilanteen sitä vaatiessa. Sakkovihkomme voi tuoda joillekin poliiseille jopa uutta tietoa, koska

tieliikennelaki uudistui 2020 kesäkuussa, ja kaikki ei välttämättä ole automaattisesti ja itsenäisesti perehtyneet uuteen tieliikennelakiin ja sen tuomiin muutoksiin, jotka vaikuttavat myös poliisin työskentelyyn.

8 PRODUKTINA SAKKOVIIHKO

8.1 Tilastotietoa

Opinnäytetyötämme varten pyrimme etsimään tietoja siitä, kuinka varsinkin liikennevirhemaksuja on kirjattu uuden tieliikennelain tultua voimaan kesäkuussa 2020. Vuoden 2020 osalta tilastoja oli vaikea löytää, saati arvioida, koska liikennevirhemaksut olivat käytettävissä vain puoli vuotta.

Vuonna 2021 liikennevirhemaksuja määrättiin koko Suomessa kaikkiaan 205 450, mukana on kaikki liikennevirhemaksut, mukaan lukien automaattisen liikennevalvonnan tuottamat liikennevirhemaksut (Poliisin tulostietojärjestelmä Polstat, liikennevalvontatilasto-liikennevirhemaksut).

Vertailu tilastoissa tammikuusta maaliskuuhun 2021 määrättiin Suomessa 43 969 liikennevirhemaksua (Polstat). Vastaavana ajankohtana 2022 luku oli 44 139 (Polstat). Kasvua vuosien välillä on tullut 170. Kasvu ei ole kovin suuri, vaikka liikennevirhemaksu on ollut vuoden enemmän käytössä.

Tilastoja liikennevirhemaksuja tutkiessa täytyy huomioida 2020 ja vielä 2021 koronapandemian aiheuttama liikennemäärien väheneminen. Liikennemäärä kasvoi vuonna 2021 vuodesta 2020 hieman yli 3 prosenttia (Fintraffic). Silti liikennemäärillä on eroa pandemiaa edeltäviin liikennemääriin noin 6–7 prosenttia (Fintraffic).

Tilastojen valossa vielä ei ole saatu kunnollisia tilastotietoja siitä, millainen liikennevirhemaksujen määrä on todellisuudessa. Vuoden 2022 aikana saadaan ensimmäistä kertaa kattavat tilastot liikennevirhemaksuista, liikennemäärien palautuessa pandemiaa edeltävälle tasolle.

Tilastotietoja etsiessä emme löytäneet tietoja rikkomuksista, jotka on hoidettu huomautuksella. Huomautuksien määrällä olisi saanut kokoon laajemman tilaston kaikista liikenne rikkomuksista.

Vuoden 2021 aikaiset tilastot valmistuvat ja julkaistaan keväällä tai kesällä 2022. Näitä uusimpia tilastoja emme pääse käyttämään opinnäytetyössämme. Uudemmissa tilastoista näkee paremmin, kuinka liikennevirhemaksut on otettu käyttöön poliisissa.

8.2 Aineiston kerääminen

Sakkovihkoa varten tarvittavat aineistot löytyivät POLO:sta ja tieliikennelaista. POLO:sta löytyi sakkokäsikirjat, joista löytyvät kaikki teontarkenteet. Sakkovihkoa varten luimme läpi sakkokäsikirjan, kaikki teontarkenteet numerojärjestyksessä osa 2 ja poimimme sieltä tietyt teonkuvaukset niin sakon osalta kuin liikennevirhemaksunkin. Pyrimme saamaan jokaiselle sakolle myös liikennevirhemaksu nimikkeen, jolloin sakkovihosta käy lukijalle heti selväksi, että tietyissä tilanteissa sakko ei ole ainoa vaihtoehto, vaan olosuhteet huomioiden voi määrätä myös liikennevirhemaksun. Sakkokäsikirja sisältää yli 400 sivua teontarkenteita sakoista ja liikennevirhemaksuista. Jokainen teontarkenne sisältää sakkokäsikirjassa viittauksen tieliikennelakiin ja siihen pykälään, joka tulee kyseeseen. Tieliikennelaki oli olennaisesti mukana sakkovihkoa tehdessämme.

Sakkokäsikirjasta etsimme niitä teontarkenteita, jotka olimme kirjanneet itsellemme ylös harjoittelun aikana ja vapaa-ajalla. Meidän valitsemien teontarkeinteiden etsiminen sakkokäsikirjasta vahvisti sitä kuvaa, että hakusanat eivät aina ole niitä mitä itse ajattelisi sen olevan tietyissä teontarkenteissa. Pelkillä hakusanoilla etsiminen osoittautui pitkäksi työksi ja välillä oikean nimikkeen löytämättömyys jopa turhautti.

Päätimme käydä koko sakkokäsikirjan läpi teontarkenne kerrallaan. Sakkokäsikirjan läpi käytyämme löysimme omat teontarkenteemme, sekä paljon uusia teontarkenteita, jotka valitsimme sakkovihkoon. Teontarkenteiden laajuus aiheuttaakin sen, että oikean teontarkenteen löytyminen voi olla aikaa vievää poliisille.

8.3 Sakkovihon sisällön rajaaminen

Sakkovihon sisällön rajaamista pohdimme pitkään. Halusimme, että sakkovihko ei olisi liian pitkä, jolloin se menettäisi helpommin tarkoituksensa. Pyrimme saamaan sakkovihosta tiiviin paketin, jossa olisi kuitenkin mahdollisimman paljon tietoa, varsinkin hieman erilaisten teontarkenteiden näkökulmasta. Erilaisilla haimme sellaisia teontarkenteita, joista emme nähneet tai kuulleet kenenkään kirjaavan sakkoa tai liikennevirhemaksua harjoittelumme aikana. Sakkokäsikirjan laajuus ja kesäkuussa 2020 muuttunut tieliikennelaki ovat varmasti tuoneet sellaisia asioita ja teontarkenteita, joista kaikki eivät ole välttämättä edes tietoisia.

Sakkovihosta jätimme pois ylinopeudesta määrättävät sakot ja liikennevirhemaksut, koska omien kokemuksiemme mukaan niitä kirjataan poliisissa aktiivisesti ja POLO:ssa ylinopeus on helppo kirjata, eikä siinä tarvitse etsiä teontarkennetta.

Halusimme tuoda sakkovihkoon myös tietoa kevyenliikenteen rikoksista ja rikkomuksista. Sakkovihko sisältää myös kappaleen, jossa on ainoastaan polkupyörään ja siihen rinnastettavien liikkumismuotojen, kuten sähköpotkulautaan liittyviä teontarkenteita. Sähköpotkulaudat ovat yleistyneet isommissa kaupungeissa ja varsinkin niiden keskustoissa. Sakkovihko antaa mahdollisuuden puuttua herkemmin polkupyörillä tai sähköpotkulaudoilla tapahtuviin rikoksiin ja rikkomuksiin. Kevyenliikenteen valvonta on poliisissa hieman suppeaa, joten sakkovihko tarjoaa apua myös siihen.

Sakkovihossa ei käydä läpi automaattisen liikennevalvonnan seurauksena tulevia sakkoja tai liikennevirhemaksuja.

Sakkovihkosta olisi voinut tehdä kymmenien sivujen mittaisen, jossa olisi sitten ollut suurin osa teonkuvauksista. Tällöin idea tehokkaasta ja helposti mukana kulkevasta vihosta olisi kariutunut.

Sakkovihkoon pyrimme sisällyttämään ne asiat, jotka olivat meidän mielestämme olennaisia teontarkenteita ja niitä, joita näkee liikenteessä melkein päivittäin. Lisäksi sisälsimme sakkovihkoon kollegoilta tulleita ideoita teontarkenteista.

8.4 POLO järjestelmän merkitys

Poliisin operatiiviset lomakkeet järjestelmä eli POLO, on suuressa roolissa sakon ja liikennevirhemaksun määrittämisessä poliisipartioilla. POLO:lla kirjataan sakot ja liikennevirhemaksut tapahtumapaikalla poliisiautossa.

POLO sisältää kaikki teontarkenteet rikoksista ja rikkomuksista. POLO:sta on pyritty tekemään mahdollisimman yksinkertainen, jolloin sen tehokkuus ja käytettävyys kasvaa. Poliisipartion tehtävänä on täyttää POLO:sta lomake sakko tai liikennevirhemaksu. Lomakkeen jälkeen poliisin täytyy täyttää vaadittavat kohdat, kohta kohdalta. Eniten aikaa vievä osuus on yleensä oikean teontarkenteen löytäminen. Poliisin löydettyä oikean teontarkenteen kyseessä olevaan tekoon, poliisin tulisi lisätä kyseinen teonkuvaus suosikkeihinsa. Tällöin poliisi voi nimetä teontarkenteen itselle sopivalla nimellä ja seuraavalla kerralla teontarkenne löytyy saman tien.

Teontarkenteen etsiminen POLO:sta perustuu kirjattuun sanaan tai lauseeseen, jota kirjataan teontarkenteen kohtaan. Esimerkkinä voidaan käyttää tilannetta, jossa ei pidetä riittävää turvaväliä edellä ajavaan ajoneuvoon. Hakusanalla turvaväli, joka tulisi tilanteesta ensimmäisenä mieleen, ei löydy yhtään teontarkennetta POLO:sta. Tilannetta ja tekoa pitääkin usein ajatella oppikirjamaisesti, kuten turvaväli tarkoittaa samaa kuin etäisyyden pitäminen. Hakusanalla etäisyys löytyi 12 teontarkennetta. Etäisyys hakusanalla ei kuitenkaan löydy oikeaa teontarkennetta

tilanteeseen. Hakusanalla etäisyyttä löytyy POLO:sta 9 teontarkennetta ja löytyy myös oikea teontarkenne sakon kirjaamiseen. Hakusanalla etäisyys ei kuitenkaan löydy tilanteeseen soveltuvaa liikennevirhemaksua. Etäisyydestä hakusanalla löytyy liikennevirhemaksun teontarkenne. Pelkällä ”etäi” hakusanalla löytyy yli 20 teontarkennetta.

Esimerkin tarkoitus on havainnollistaa kuinka haastavaa POLO:sta voi olla löytää oikea teontarkenne. POLO:sta oikean teontarkenteen löytäminen onkin usein aikaa vievää työtä. Poliisit kirjoittavat usein hakusanan alkuosan ja käyvät sen jälkeen POLO:n antamat vaihtoehdot läpi yksi kerrallaan.

Omien kokemustemme ja kollegoiden kanssa keskusteltua, yleinen kuva poliisin sakon ja liikennevirhemaksun määräämisestä perustuu juuri POLO:on. Juuri kukaan kenen kanssa keskustelimme asiasta ei osaisi, tai se veisi huomattavasti aikaa, kirjoittaa paperisella lomakkeella sakkoa tai liikennevirhemaksua. POLO:sta on tullut keskeinen osa poliisin työtä ja jos POLO ei toimi, sakkoa tai liikennevirhemaksua ei kirjata, vaan tapaus usein käsitellään huomautuksella.

POLO antaa sakon tai liikennevirhemaksua kirjatessa lain pykälät, jotka soveltuvat teontarkenteeseen. Poliisi pystyy tarkastamaan laista teonkuvauksen ja sen pitävyyden tilanteeseen. Asiakas näkee myös itse mitä lakia, ja lain pykälää on rikkonut tilanteessa.

POLO:n käyttämisessä sakon tai liikennevirhemaksun kirjaamiseen oikean teontarkenteen lisäksi selostus osa on tärkeä ja poliisin itse tehtävä. POLO antaa vakiolauseen, mutta poliisin vastuulla on kirjata teosta lisätietoa. Selostusosaan tulee kirjata ainakin tilanteen olosuhteet ja aiheuttiko teko vaaraa joillekin ja kuinka sitä aiheutti. Lisäksi tulee kirjata, millainen keli oli ja oliko muuta liikennettä, kuinka paljon, sekä muut asiat, jotka vaikuttavat teon moitittavuuteen tai lieventämiseen. Selostusosan kirjoituksen merkittävyys korostuu, mikäli rikoksesta määrätään enemmän tai vähemmän päiväsakkoja kuin normaali päiväsakko määrä on. Selostusosalla varmistetaan sakon määräämisen oikeellisuus ja laillisuus, mikäli asiakas kiistää teon.

POLO ilmoittaa myös poliisille, mikäli teosta voi seurata ajokieltoa. Tällöin poliisi pystyy harkitsemaan vielä, onko teko ollut sellainen, että seurauksena on myös ajokielto.

8.5 Sakkovihon toteuttaminen

Sakkovihon toteuttaminen alkoi sen jälkeen, kun olimme saaneet koottua omiin muistiinpanoihimme kattavan määrän tilanteita, joista voi olla seurauksena sakko tai liikennevirhemaksu. Aloimme käymään sakkokäsikirjaa läpi etsien oikean teontarkenteen jokaiselle teolle. Etsimme sakkokäsikirjasta jokaiselle teolle sakon sekä liikennevirhemaksun teontarkenteen,

koodin ja seuraamuksen. Otsikoimme vielä teontarkenteet sellaisiksi, joilla niistä puhutaan yleisesti ja ne olisi helppo tunnistaa tekoa vastaavaksi. Teot pyrimme kirjaamaan helposti havaittaviksi, jolloin sakko ja liikennevirhemaksu ovat allekkain.

Oikean teontarkenteen löytyessä, kokosimme ne tyhjälle Word sivulle, siten että otsikko on ensin teontarkenteen koodin kanssa. Tarkoituksena olisi, että poliisi pystyy heti oikean otsikon mukaan hakemaan teontarkenteen. Otsikon alla on tekoon soveltuvan sakon teontaranne, jonka perästä käy ilmi teosta määrättävä seuraamus eli normaali päiväsakkojen lukumäärä eli NPS sekä liukuma päiväsakkojen osalta. Liikennevirhemaksujen osalta kaava on sama. Ensin tulee koodi, jonka jälkeen tulee teontaranne ja sen jälkeen liikennevirhemaksun, eli LIM, summa.

Sakkovihossa on osia erikseen polkupyörille ja sähköpotkulaudoille. Nimesimme osion tarkoituksella sekä polkupyörille ja sähköpotkulaudoille soveltuvaksi, koska kaikilla ei ole vielä välttämättä varmuutta mihin sähköpotkulaudat rinnastetaan. Tällä pyrimme saamaan rautalankaversion siitä, että kaupungeissa olevat vapaasti käytettävät sähköpotkulaudat rinnastetaan polkupyöriksi.

Sakkovihosta ei ollut mahdollista tehdä sellaista, että siitä löytyisi kaikki tieto sakkojen ja liikennevirhemaksujen teontarkenteista. Sakkovihkoon on koottu ne teontarkenteet, jotka itse huomasimme sekä kollegat kehottivat laittamaan siihen. Sakkovihon tarkoitus on olla apuna ja nopeasti käytettävissä poliiseilla ja helpottavan sekä nopeuttavan poliisin työtä sakko tai liikennevirhemaksua kirjatessa. Liian suuri sisältö sakkovihossa ei olisi tuonut samaa tulosta, johon pyrimme.

Sakkovihko sisältää laajasti erilaisia teontarkenteita ja vaikka sakkovihosta ei löytyisi juuri omaan tilanteeseen sopivaa teontarkennetta, niin samanlaiset teot ovat koodeiltaan lähekkäin sakkokäsikirjassa. Läheisellä koodilla pystyy silti nopeuttamaan oikean teontarkenteen löytymistä. Lisäksi sakkovihon sisältämistä teontarkenteista pystyy näkemään oikeanlaiset hakusanat teoille.

Sakkovihon viimeinen sivu sisältää kuvia liikennemerkeistä ja niiden koodin. Koodin avulla pystyy nopeasti hakemaan POLO:sta teontarkenteen, mikäli teossa on kyseessä jonkin liikennemerkin noudattamatta jättäminen.

Sakkovihon tarkoitus on auttaa poliisia sakon tai liikennevirhemaksun määrittämisessä, jolloin myös poliisin puuttumiskynnys laskisi liikenteessä tapahtuvia rikoksia ja rikkomuksia kohtaan.

Sakkovihko tulee jäämään sähköiseen muotoon, ja on tulostettavissa. Sakkovihon tietoisuuteen saaminen perustuu siihen, että sitä tulostetaan omaan käyttöön tai viedään poliisiasemille, jolloin sitä käytettäessä tieto sakkovihosta leviää. Moni opiskelijakaverimme on kertonut tulostavansa

sakkovihon omaan käyttöönsä. Jo pieni määrä sakkovihkoja käytössä poliisin päivittäisessä työssä voi saada aikaan sen, että sakkovihon haluaa yhä useampi poliisi itsellensä.

9 PRODUKTIN ARVIOINTI

9.1 Reliabiliteetti – Tutkimustulosten toistettavuus

On huomioitava, että tutkimuksen tarkoituksena ei ole pelkästään ymmärtää poliisin sakotuksen nykytilaa, vaan tuottaa yksinkertainen ratkaisu tunnistettuun ongelmaan eli korkeaan puuttumiskynnykseen. Koska kyseessä on toiminnallinen työ, voidaan luotettavuuden käsitteenä pitää termiä dependability (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, 6.2).

Sakkovihon reliabiliteettia tai dependabiliteettia, eli tulosten toistettavuutta, arvioitaessa, on tultu siihen tulokseen, että muiden tekemänä sakkovihko ei tulisi sisältämään kaikkia samoja teontarkenteita kuin sakkovihkomme sisältää. Teontarkenteet valittiin sakkovihkoon omien kokemusten perusteella, sekä havaintojen kautta. Lisäksi kollegat antoivat suosituksia teontarkenteista, joita he näkivät hyvinä sisällyttää sakkovihkoomme.

Toisten tekemänä sakkoviholla olisi erilaiset näkökulmat teontarkenteiden valintaan, erilaiset omat havainnot sekä eri kollegat, jotka kertoisivat omista havainnoista ja teontarkenteista. Omat kokemukset ja havainnot ovat kaikilla yksilöllisiä, joten varmuutta ei ole kuinka paljon toisten tekemänä sakkovihko sisältäisi samoja teontarkenteita. Teontarkenteiden määrä on sakkokäsikirjassa suuri, joka pienentää todennäköisyyksiä entisestään saada luotua täsmälleen samoilla teontarkenteilla oleva sakkovihko. Sakkovihkomme sisältää kuitenkin joitakin yleisiä teontarkenteita, joten mahdollisuus toistaa tiettyjä teontarkenteita sakkovihoissa on olemassa.

Käytännössä sakkovihon tapauksessa ainoa tapa varmistaa tulosten oikeellisuus, on antaa lopputuotos vertaisille arviointiin. On varsin todennäköistä, että riippuen vertaisesta, hän pohjaa havaintonsa omiin näkökulmiinsa ja todennäköisesti valitsisi sakkovihkoon päätyviä teontarkenteita, jotka olisivat hänen mielestään kaikkein tärkeimpiä. Tulosten toistettavuus on siis heikko. Jos tuloksia olisi pohjustettu analyysillä eri teontarkenteista ja niiden käyttömääristä, olisi ollut mahdollista tehdä yleispätevämpi listaus. Toisaalta tekijät eivät pyrkineet tekemään yleispätevää listaa eniten, ja vähiten käytetyistä teontarkenteista, vaan nostamaan esille tilanteita, joihin pitää ja on mahdollista puuttua sakotuksen keinoin.

9.2 Validiteetti – Tutkittiinko sitä asiaa, jota piti tutkia.

Toiminnallista tutkimusta voidaan arvioida termien Luotettavuus (credibility) ja siirrettävyys (transferability) kautta (Kananen, 2015, 344).

Läpi työn on pyritty ymmärtämään ilmiötä, eli tunnistamaan sakkomenettelyn käyttämiseen vaikuttavia asioita ja tätä kautta pyritty helpottamaan sakkomenettelyn käyttämistä. Tutkimus ei siis pyri yleistämään omia tuloksiaan. Tutkimuksessa on pyritty dokumentoimaan mahdollisimman tarkkaan niitä tekijöitä, joiden perusteella sakkovihkoa on rakennettu. Ajatuksena on ollut, että jälkeenpäin ulkopuolisen olisi mahdollista arvioida, sopsisiko sakkovihko uuteen kohteeseen. Pyrkimys on siis ollut siihen, että työn tulokset olisivat siirrettäviä. Tämä noudattaa Kananen määritelmää siirrettävyydestä (Kananen, 2015, 353).

Lopputuloksena voidaan arvioida, ettei tulos ole siirrettävyyden kannalta onnistunut täysin. Vaikka sakkovihko onkin ns. yleispätevä, eli suunniteltu kaikkien sakkomenettelyä käyttävien poliisien käyttöön, ei raportin lukija täysin pääse käsiksi siihen, millä perusteella lopulliset valinnat teontarkenteiden osalta tehtiin. Näin ollen ulkopuolisen on haastavaa arvioida sitä, sopsisiko tämä tutkimuksen tulos hänen ajattelemaansa käyttöön.

Opinnäytetyömme produkti eli sakkovihko, perustuu lähteiltään pääsääntöisesti tieliikennelakiin sekä sakkokäsikirjaan. Molemmat lähteet ovat luotettavuudeltaan paikkansapitäviä. Luotettavuuden puolesta puhuu myös se, että lähteet ovat puolueettomia ja virallisia lähteitä.

Teontarkenteiden osalta luotettavuus on korkeimmillaan. Luotettavuudessa täytyy kuitenkin huomioida tilanne, jossa sakkovihkoa käytetään. Vaikka olemme pyrkineet saamaan sakkovihkoon mahdollisimman laajasti ja kattavasti teontarkenteita, ei niihin voi kuitenkaan sokeasti luottaa. Poliisin on varmistuttava teontarkenteen oikeellisuudesta suhteessa tekoon, joka on käsillä. Teontarkenteita on paljon sakkokäsikirjassa ja moni on todella samanlaisia, mutta pienillä eroilla, kuten onko kyseessä moottoritie vai moottoriliikennetie. Sakkokäsikirja tarjoaa tarkat teontarkenteet jokaiselle teolle, joten ainoastaan sakkovihkoa tuijottamalla ei kuitenkaan kaikista tilanteista selviä oikeaoppisesti. Sakkovihon avulla saa kuitenkin koodin, jolla löytää samanlaiset teontarkenteet POLO:sta.

Sakkovihko voidaan todeta luotettavaksi, ja vastuu luotettavuuden säilymisestä on paljolti sen käyttäjän vastuulla.

Sakkovihon teontarkenteet on koottu yleiskielisten otsikoiden alle. Otsikot olemme itse päättelleet, teontarkenteen ja lain perusteella. Omilla kokemuksilla poliisin työssä on ollut myös iso merkitys

otsikoiden kehittämisessä. Otsikoita voidaan pitää luotettavina, koska poliisi on kirjannut sakon tai liikennevirhemaksun teonkuvauksella otsikon mukaisesta tilanteesta.

9.3 Johtopäätökset

Valmista opinnäytetyötämme tarkastellessa, olemme mielestämme onnistuneet hyvin vastaamaan, käsittelemään ja pyrkineet selvittämään tutkimuskysymyksemme.

Tutkimuskysymyksistä kaksi koski puuttumiskynnystä sakon ja liikennevirhemaksun osalta, sekä yksi niitä koskevien tilanteiden helpottamista. Neljäs tutkimuskysymys koski sitä, miten saamme rajattua oikeat teontarkenteen sakkovihkoon.

Puuttumiskynnyksen madaltaminen onkin ollut opinnäytetyömme produktin eli tuotoksen keskeinen tarkoitus. Opinnäytetyössä käymme läpi visiomme siitä, kuinka sakkovihko auttaa sekä nopeuttaa sakon tai liikennevirhemaksun kirjoittamisessa. Sakkovihon tarkoitus on mahdollistaa puuttumiskynnyksen madaltamista käytännössä. Puuttumiskynnyksen madaltaminen alkaa siitä, että entuudestaan tuntemattomampiinkin tilanteisiin puututaan, vaikka siitä ei olisi varmaa tietoa, miten asiassa toimitaan sakon tai liikennevirhemaksun osalta. Sakkovihon tarkoitus on auttaa tässä vaiheessa poliisia, antamalla tietoa jo ennen kuin sitä täytyy alkaa etsimään poliisin järjestelmistä, jolloin tilanteiden hoitaminen helpottuu sekä nopeutuu.

Puuttumiskynnystä lasketaan tekemällä sakon tai liikennevirhemaksun kirjaamisesta helpompaa ja nopeampaa. Näistä tilanteista saadaan helpompia antamalla tilanteeseen tukea, kuten sakkovihon tarkoitus on. Näin uskomme puuttumiskynnyksen madaltuvan. Sakon tai liikennevirhemaksun kirjaamisista tulee helpompia ja nopeammin käsiteltyjä, jonka kautta näihin tilanteisiin tartutaan useammin.

Kaikki osa-alueet, helpottavuus, nopeutuminen ja tiedon ja tuen saaminen sakkovihosta, vaikuttavat kaikki toisiinsa ja sitä kautta puuttumiskynnys sakon tai liikennevirhemaksun kohdalla madaltuu.

Tietenkään pelkkä sakkovihon olemassaolo ei riitä yksistään madaltamaan puuttumiskynnystä, mutta sakkovihon leviäminen ja poliisien tavoittamisen myötä sakkovihko saa mahdollisuuden madaltaa puuttumiskynnystä.

Opinnäytetyömme neljäs ja ehkäpä haastavin tutkimuskysymys oli kuitenkin se, että miten saamme rajattua oikeat teontarkenteet sakkovihkoon. Varmaa vastausta emme tähän kysymykseen saaneet opinnäytetyötä tehdessämme, emmekä olisi voineet saadakaan. Sakkovihon ja siinä olevien

teontarkenteiden riittävyys selviää vasta, kun sakkovihko on päässyt käyttöön poliisityössä. Oikeita teontarkenteita on sakkovihossa silloin, kun poliisi on saanut työssään tukea sakkovihosta ja siinä olevista tiedoista.

Sakkovihon oltua poliisien käytettävissä jonkin aikaa, sakkovihossa olevien teontarkenteiden kohdalta pystyy selvittämään, onko niissä kasvua poliisin määräämien sakkojen tai liikennevirhemaksujen osalta.

Omasta mielestämme saimme sakkovihkoon sisällytettyä paljon ja kattavasti teontarkenteita. Teontarkenteet ovat pääsääntöisesti meidän omien havaintojemme ja kokemustemme perusteella valittu sakkovihkoon. Lisäksi sakkovihossa olevia teontarkenteita on kollegat neuvoneet laittamaan siihen.

9.4 Arvio

Mielestämme opinnäytetyön tekeminen sujui hyvin ja pysyimme aikataulussa. Eniten aikaa vei tilanteiden, jotka tulisivat sakkovihkoon, kerääminen. Keräsimme omiin muistiinpanoihimme tilanteita niin opintoihin sisältyvässä harjoittelussa kuin vapaa-ajallammekin.

Helmikuussa 2022 aloimme selvittämään tilanteita vastaavia teontarkenteita sakkokäsikirjasta ja tieliikennelaista. Teontarkenteiden löytäminen vei myös aikaa, mutta olemme tyytyväisiä lopputulokseemme. Sakkovihosta tuli mielestämme hyvä ja käyttökelpoinen, jonka aiomme ottaa itse käyttöön tulevassa työssämme.

Raportin kirjoittaminen sujui hyvin ja pyrimme kirjoittamaan raporttia säännöllisesti. Sakkovihon saatuaamme valmiiksi pääsimme keskittymään pelkästään raportin kirjoittamiseen. Raportti valmistuikin aikataulumme mukaan, ja työt jakautuivat tasapuolisesti molemmilla. Olemme hyvin tyytyväisiä kirjoittamaamme raporttiin. Jo ennen varsinaista kirjoitus vaihetta olimme laittaneet ylös itsellemme vastaan tulleita lähteitä, jotka voivat olla hyödyllisiä opinnäytetyössämme. Käytimme lähteitä laajasti, vaikka tilastotietoja ei ollut paljoa saatavilla.

Yhteistyö opinnäytetyötä tehdessämme sujui todella hyvin. Teimme opinnäytetyötä pääsääntöisesti omista kodeistamme, toisillemme jaetulla Word pohjalla. Tapasimme opinnäytetyötä tehdessä useasti muutenkin kuin koulussa. Tapaamisemme oli usein lenkkeilyä tai kävelyä. Ulkoillessa saimme vaihdettua ajatuksia keskenämme uusista asioista ja saimme suunniteltua paremmin seuraavat askeleet opinnäytetyössämme. Olimme jo alusta alkaen opinnäytetyömme aikataulusta samaa mieltä, eli tarkoitus on saada opinnäytetyö valmiiksi viimeistään toukokuussa 2022.

Paloittelimme kuitenkin opinnäytetyömme osioiden aikatauluja, jotta iso kuva pysyisi meillä paremmin hallinnassa.

Opinnäytetyön raportin kirjoitimme yhdessä niin, että iso kuva oli molemmilla sama, mutta jaoimme osia molemmille, joista oltiin aina vastuussa. Toinen kuitenkin kävi osion myös läpi ja täydensi sitä, mikäli oli tullut mieleen asioita, joita ei ollut vielä kirjattu.

Molemmat olemme erittäin tyytyväisiä opinnäytetyömme lopputulokseen sekä yhteistyöhömmme opinnäytetyön tekemisen aikana.

9.5 Tulevaisuus

Sakkovihkomme tulevaisuuden näkymät ovat vielä avonaiset. Sakkovihko voi saavuttaa laajan levinneisyyden ja siitä tulee osa poliisin päivittäistä työskentelyä sakko ja liikennevirhemaksu tilanteissa. Sakkovihon leviäminen on kuitenkin, jokaisen poliisin omalla vastuulla. Me tulemme viemään sakkovihkoja mukanaamme poliisiasemille, joissa tulemme työskentelemään, ja useat opiskelijakaverit ovat kertoneet tekevänsä samoin. Näilläkin teoilla sakkovihon tietoisuus alkaa leviämään.

Sakkovihko tarjoaa tulevaisuudessa mahdollisuuden myös laajentua. Sakkovihkosta voi tehdä erilaisia versioita, kuten pelkästään kevyttä liikennettä koskevan tai pelkästään mopoja koskevan. Sakkovihosta voi yrittää tehdä myös laajemman version. Vaihtoehtoja on paljon ja varmasti joku Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija tarttuukin tulevaisuudessa asiaan.

POLO:n hakusanojen muuntaminen ja löytämisen helpottaminen, voi viedä pohjan sakkoviholta. POLO:n muuttuessa teontarkenteiden etsimisen osalta helpoksi ja yksinkertaisemmaksi sakkovihkoa ei tulisi käytettyä enää paljoa.

Sakkovihosta pystyy kuitenkin ammentamaan tietoa itsellensä muulloinkin, kun on juuri kirjoittamassa sakkoa tai liikennevirhemaksua. Tietoisuus teontarkenteiden olemassaolosta on kuitenkin jo hyvä asia, sillä sakkokäsikirja on tuskin pienenevässä nykyisestään lähiaikoina. Näin oma osaaminen ja tietoisuus korostuu, vaikka POLO:sta teontarkenteiden etsiminen helpottuisi.

LÄHTEET

Aamulehti 6.7.2021, Sähköpotkulaudoista johtuvat onnettomuudet kuormittavat terveydenhuoltoa myös Tampereella.

Aamulehti 19.04.2022 – Taysissa tutkittiin kuinka usein sähköpotkulauta-ajelu johtaa ensiapuun

Anttila Pirkko, 12.5.2022, Tutkimisen taito ja tiedonhankinta, (verkkoaineisto),
<https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/#9.2.4%20Dokumenttianalyysi>

Airaksinen Tiina 2009: Toiminnallisen opinnäytetyön kirjoittaminen.

Ammattikorkeakouluopinnot.fi, opinnäytetyö.

Arvelin, Konsta ja Holopainen, Samppa, Poliisihallitus 10.09.2021, Poliisihallituksen sakkotiedote I/2021, POL-2021-36986

Eduskunta.fi, tieliikennelaki liitteet 1–4. Liikennemerkkit

Finlex - Tieliikennelaki.

Finlex - Rikoslaki.

Fintraffic - Vuonna 2021 liikennemäärät ja liikennedatan käyttö kasvoivat edellisvuodesta.

Iltalehti, 24.05.2021. Saako sakot, jos skuutilla ajaa humalassa? Näin vastaa poliisi.

Moottori.fi/liikenne/jutut/poliisi-autoilijat-sekoittavat-sakon-ja-liikennevirhemaksun/

Oikeusministeriö: Rikosuhrimaksu käyttöön 1. joulukuuta 2016.

Opinnäytetyönohje 2022 (AMK), Konsta Poliisiammattikorkeakoulu.

Poliisiammattikorkeakoulu, toimivaltajärjestelmä 1, kurssi materiaali

Poliisihallitus 2019, Sakkokäsikirja: Käsikirja rangaistusten määrittämiseksi sakon ja rikesakon määrittämisestä annetun lain mukaisessa sakkomenettelyssä, Osa I, Yleinen osa, POL-2019-13145.

Poliisin tulostietojärjestelmä Polstat, liikennevalvontatilasto - liikennevirhemaksut.

Poliisi.fi/liikennevirhemaksu.

Poliisi.fi/saitko-sakon.

Poliisimiesten mielipiteitä tieliikennelakiuudistuksesta, Polamk opinnäytetyö, Teemu Tiensuu ja Antti Sukari, 2020.

POLO: Sakkokäsikirja, Kaikki teontarkenteet numerojärjestyksessä 2.

Kananen Jorma, 2015, Opinnäytetyön kirjoittajan opas – Näin kirjoitat opinnäytetyön tai gradun alusta loppuun, Juvenes Print

Kananen Jorma, 2014, Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona – Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä?, Juvenes Print

Rantaeskola, Satu, (Kimmo Halme, Leo Kortesalmi, Kaarle Lönnroth, Johanna Parviainen, Teemu Saukkoniemi, Sanna Springare) Poliisilaki - Kommentaari, 2014.

Sakkouudistus, Polamk opinnäytetyö, Sonja Laitinen, 2017.

Sakon ja liikennevirhemaksun määrääminen, Polamk opinnäytetyö, Jasmi Järvinen ja Petra Riipinen, 2021.

Savonia-ammattikorkeakoulu, 2006: Opinnäytetyöprosessi, ohjaajan opas.

Sähköpotkulaudat tarvitsevat selkeät pelinsäännöt- Aamulehti pääkirjoitus. 4.7.2021

Traficom.fi, tieliikennelaki 2020.

Tuomi Jouni ja Sarajärvi Anneli, 2018, Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi, Kustannusosakeyhtiö Tammi (elektroninen aineisto)

Vilkka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004: Toiminnallinen opinnäytetyö.